Actieplan Duurzaamheid

2021-2024

gemeente Lelystad

Inhoud

Samenvatting 5

1. Inleiding 6

2. De Speerpunten 8

3. Financiële paragraaf 24

Bijlage 1: overzicht projecten

Speerpunt 1: Energie 27

Speerpunt 2: Afval & Circulaire Economie 34

Speerpunt 3: Voedsel 41

Speerpunt 4: Fysieke Leefomgeving 47

Thema: De Duurzame Gemeente 53

Samenvatting

In 2016 heeft de gemeenteraad de Kadernota Duurzaamheid vastgesteld. In deze kadernota zijn de langjarige doelen beschreven die leiden tot een duurzamer Lelystad. Een jaar later is eveneens door de gemeenteraad het Uitvoeringsplan Duurzaamheid 2017-2020 vastgesteld. Daarin zijn speerpunten met projecten benoemd die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen. Tegelijkertijd heeft de raad middelen beschikbaar gesteld om deze doelen te behalen. Nu het uitvoeringsplan afloopt is het tijd voor een opvolging: Het Actieplan Duurzaamheid 2021-2024. Geconstateerd is dat de door de raad vastgestelde kaders van 2016 nog actueel zijn en de middelen om deze te kunnen behalen vooralsnog toereikend zijn.

Het verduurzamen van Nederland is in een stroomversnelling geraakt. Dat wat in 2016 nog gezien kon worden als een gemeentelijke ambitie is nu al deels vertaald naar een landelijke verplichting. In het Actieplan zijn wettelijke opgaven toegevoegd ten opzichte van de kaders die in 2016 door de raad zijn vastgesteld. Die opgaven komen met name voort uit de energietransitie, klimaatadaptatie en de weg naar een circulaire economie. Deze verplichte taken zijn toegevoegd aan de uitgangspunten van het Actieplan Duurzaamheid 2021-2024. De uitwerking van die opgaven past nu nog binnen de beschikbare formatie en middelen. Mocht gedurende de looptijd van dit actieplan blijken dat er aanvullende formatie en/of middelen nodig zijn dan wordt daarvoor een separaat voorstel aan de raad voorgelegd.

Onze doelen voor 2050 zijn ambitieus en voor een groot deel nu al vastgelegd in wettelijke taakstellingen, regionale overeenkomsten, convenanten, het grondstoffenakkoord en intentieverklaringen. De afgelopen 4 jaar hebben we het fundament gelegd om deze doelen te kunnen behalen. We hebben al veel gedaan maar we zijn er nog lang niet. In dit Actieplan hebben we maatregelen benoemd en projecten gedefinieerd die ons de komende 4 jaar gaan helpen weer een stukje dichter bij de einddoelen van 2050 te komen. Omdat het speerpunt Onderwijs en Ondernemen niet meer als separaat speerpunt wordt opgenomen (dit is geïntegreerd in de overige speerpunten), is er nu sprake van vijf speerpunten (Energie, Afval & Circulaire Economie, Voedsel, Mobiliteit, Fysieke Leefomgeving,) en een thema (de Duurzame Gemeente).

Dit nieuwe Actieplan Duurzaamheid is opgesteld door het team van duurzaamheidsregisseurs. Echter, de uitvoering van dit Actieplan doen we niet alleen. Zoals te lezen is draagt Lelystad bij aan verschillende transities: de Energietransitie, de transitie naar een Circulaire Economie en de transitie naar een Klimaat Adaptieve en Water robuuste samenleving. Deze transities staan niet op zichzelf en leveren een substantiële bijdrage aan onze werkgelegenheid. Daarom is afstemming met onze andere grote opgaven zoals voor Wonen, Economie, de Omgevingsvisie en Lelystad Next Level (LNL) noodzakelijk en ook opgezocht met vakafdelingen. De komende 4 jaar, wordt, net als de afgelopen 4 jaar, nauw samengewerkt met onze interne collega's en externe partners aan een klimaatrobuust, duurzaam en toekomstbestendig Lelystad.

1. Inleiding

Lelystad in 2050

De hoofdstad van de Nieuwe Natuur, zo kent iedereen in Nederland en ver over de landsgrenzen Lelystad in 2050. Lelystad heeft een groen imago en een aantrekkelijk vestigingsklimaat, waarbij er een duidelijke balans is tussen natuur, ontwikkelruimte en groene structuren die de ruimtelijke drager vormen van de stedelijke ontwikkeling. Het stedelijk ecosysteem functioneert, de inwoners begrijpen (op hun eigen niveau) de stedelijke natuur en de voordelen hiervan. Natuurinclusief, energieneutraal en circulair ontwerpen en bouwen is vanzelfsprekend. De grote natuurgebieden lopen geleidelijk over in het stedelijk gebied, waarbij aangesloten wordt op de stedelijke hoofdgroenstructuur. Beschermde en zeldzame soorten zijn binnen de gemeentegrenzen in een goede staat van instandhouding. Soorten en het ecosysteem zijn aangepast aan het dan heersende klimaat en kunnen zich verplaatsen langs ecologische groenstructuren van voldoende afmeting en kwaliteit.

In 2050 is duurzaamheid vanzelfsprekend geworden. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de integrale wijkbenadering waarbij duurzame energie, circulariteit en klimaatadaptatie bijdragen aan de wijkontwikkeling. Straten zijn opnieuw ingericht op basis van herbruikbare en duurzame materialen waardoor schone tweewielers, wandelaars en schoon (deel)vervoer ruim baan hebben. De aanwezigheid van parken, perkjes, groene daken en groene gevels biedt mensen contact met de natuur, zorgt dat de bebouwde omgeving niet oververhit raakt en draagt tegelijkertijd bij aan de biodiversiteit. Als we bouwen doen we dat biobased en natuurinclusief. Beton gebruiken we enkel nog waar dat echt nodig is en van circulaire bron. De bouwmaterialen komen zo veel als mogelijk uit onze regionale grondstoffendepots die zijn ontstaan door urban mining en circulaire materialen.

De energietransitie heeft de samenleving versterkt, omdat zij tot stand is gekomen in nauwe samenspraak tussen bestuurders en burgers. Woningen zijn verduurzaamd, comfortabel en waar mogelijk zoveel mogelijk energieneutraal. Ook heeft deze transitie en opgave naar de nieuwe economie een enorme impuls gegeven aan nieuwe verdienmodellen, onderwijs, biodiversiteit en werkgelegenheid.

Een nieuw Actieplan Duurzaamheid

Dit nieuwe Actieplan Duurzaamheid is opgesteld door het team van duurzaamheidsregisseurs. Echter, de uitvoering van dit Actieplan doen we niet alleen. Zoals te lezen is draagt Lelystad bij aan verschillende transities: de Energietransitie, de transitie naar een Circulaire Economie en de transitie naar een Klimaat Adaptieve en Water robuuste samenleving. Deze transities staan niet op zichzelf en leveren een substantiële bijdrage aan onze werkgelegenheid. Hierdoor is afstemming met onze andere grote opgaven zoals voor Wonen, Economie, de Omgevingsvisie en Lelystad Next Level (LNL) noodzakelijk. Daarom zullen wij de komende 4 jaar, net als de afgelopen 4 jaar, nauw samenwerken met onze interne collega's en externe partners aan een klimaatrobuust, duurzaam en toekomstbestendig Lelystad.

Het hierboven geschetste duurzame toekomstperspectief komt voor een groot deel overeen met de in de Kadernota Duurzaamheid (2016-2025) opgenomen duurzame beleidskaders. Deze kaders zijn in februari

2016 door de gemeenteraad vastgesteld. Uit de tussenrapportage 2019 (opgeleverd in voorjaar 2020) is gebleken dat de doelen uit de Kadernota nog actueel en voldoende dekkend zijn voor de komende jaren. Hierop komt de focus te liggen in het voorliggende Actieplan Duurzaamheid.

Ten opzichte van het Uitvoeringsplan Duurzaamheid 2017-2021 is er een klein verschil met dit nieuwe Actieplan. Uit de tussenrapportage en 213a onderzoek is naar voren gekomen dat er sprake was van een aantal speerpunt overstijgende onderwerpen, waaronder onderwijs en ondernemen. Gebleken is dat deze in de overige speerpunten al voldoende geïntegreerd zijn. Bijvoorbeeld klimaatadaptatie waarbij reeds wordt samengewerkt met Waterschap, diverse ondernemers en onderwijs. Ook in de circulaire economie en het onderwerp voedsel vindt samenwerking plaats. Dit gebeurt in reguliere overleggen zoals het platform Circulaire Economie van de provincie Flevoland en met het practoraat circulaire regionale economie. Bij voedsel vindt samenwerking plaats met lokale ondernemers zoals de stichting Lelystadse Boer, Flevofood en onderwijs en maatschappelijke organisaties zoals IVN. Er is daardoor geen noodzaak meer om onderwijs en ondernemen als separaat speerpunt op te nemen.

Maatregelen tot 2024

Onze doelen voor 2050 zijn ambitieus en voor een groot deel nu al vastgelegd in wettelijke taakstellingen, regionale overeenkomsten, convenanten, het grondstoffenakkoord en intentieverklaringen. De afgelopen 4 jaar hebben we het fundament gelegd om deze doelen te kunnen behalen. We hebben al veel gedaan én we zijn er nog lang niet. In dit uitvoeringsplan hebben we maatregelen benoemd en projecten gedefinieerd die ons de komende 4 jaar gaan helpen weer een stukje dichter bij de einddoelen van 2050 te komen. Omdat het speerpunt Onderwijs en Ondernemen niet meer als separaat speerpunt wordt opgenomen, is er nu sprake van vijf speerpunten (Energie, Afval & Circulaire Economie, Voedsel, Mobiliteit, Fysieke Leefomgeving,) en een thema (de Duurzame Gemeente). Wat zetten we met deze speerpunten op de agenda:

Energie

Evenwicht tussen het lokale energieverbruik en duurzaam opgewekte energie (energieneutraal, excl. mobiliteit in 2025 met een maximale compensatieopgave van 4,4 PJ) door in te zetten op:

- Vermindering van het energieverbruik in met name de bestaande bouw en lokale industrie;
- Vergroten van de opwek van duurzame energie door met name windenergie en zonne-energie;
- Onderzoek naar inzetbaarheid slimme technische concepten en alternatieve hernieuwbare bronnen;
- Geleidelijke uitfasering van het gebruik van fossiele brandstoffen in de gebouwde omgeving.

Afval & circulaire economie

Een zeer geringe hoeveelheid restafval (100 kg per inwoner in 2020) door in te zetten op:

- Meer bewuste consumptie
- Verantwoorde productie
- Meer scheiden (75% in 2020[1])
- Circulair maken van afvalstromen (samenwerking provinciebreed en in MRA-verband);

Voedsel:

- Hogere consumptie van gezonde lokale producten;
- Meer lokale verwerking en afzet;
- Een bundeling van de distributie;
- Minder verspilling in elk onderdeel van de voedselketen;
- Een sterkere relatie met gezondheidsbeleid en parkenbeleid;[1]

Fysieke leefomgeving:

- Duurzame gebiedsontwikkeling;
- Natuurinclusief bouwen en klimaat adaptief ontwikkelen;
- Milieuvriendelijker beheer met oog voor biodiversiteit;

Mobiliteit:

- 10% minder autoverkeer (motorvoertuigen per etmaal) op het Lelystadse wegennet ten opzichte van de prognose indien geen maatregelen worden getroffen;
- Aandeel fietsen en e-fietsen in de modal split is 35% (10% hoger dan nu)
- 100 scooters/bromfietsen zijn vervangen door e-scooters;
- CO2 uitstoot door verkeer is met 20% verminderd ten opzichte van 1990 (landelijk peiljaar);
- Het stadsvervoer (stadsdienst) rijdt volledig elektrisch;
- In 2025 wordt het stadshart emissievrij beleverd (ambitie Green Deal Zero Emission Stadslogistiek);
- een 20% kleinere ecologische footprint w.b.t ons eigen verbruik (Stadhuis & Wigstraat).

De Duurzame Gemeente:

- Een 20% kleinere ecologische footprint (Stadhuis & Wigstraat);
- Draagvlak vanuit het management voor duurzame (beleids)ontwikkeling;
- Spreken van een gemeenschappelijke taal en werken vanuit duurzame principes;
- Meer kennis over duurzaamheid en duurzame aanpakken, instrumentarium en uitvoering.

In het volgende hoofdstuk omschrijven we de speerpunten en geven we aan welke focuspunten we hebben gekozen om onze projecten uit te voeren. De focuspunten kunnen worden gezien als deelthema's waar binnen het speerpunt op wordt ingezet. Deze focuspunten (met onderliggende projecten) dekken de verschillende doelen en opgaven van het betreffende speerpunt. In het volgende hoofdstuk wordt eerst een totaaloverzicht gegeven van alle speerpunten met bijbehorende focuspunten en projecten.

[1]. De doelstellingen omtrent de 100 kg restafval per inwoner en 75% scheiden zijn vastgelegd in het gemeentelijke afvalbeleid en afkomstig uit de Rijksambitie die zijn vastgelegd in het uitvoeringsprogramma 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG). Het afvalbeleid zal binnen afzienbare tijd geactualiseerd worden evenals de percentages en jaartallen. Met de in dit Actieplan benoemde projecten willen we ook een bijdrage leveren aan het terugdringen van de hoeveelheden restafval en het verbeteren van scheiden daarvan.

2. De Speerpunten

Klimaat robuuste samenleving/gemeente

ENERGIE

Evenwicht tussen het lokale energieverbruik en duurzaam opgewekte energie (energie-neutraal, excl. mobiliteit in 2025 met een maximale compensatieopgave van 4,4 PJ)

- Focuspunt: Besparen
- Focuspunt: Transformatie
- Focuspunt: Opwekken

AFVAL EN CIRCULAIRE ECONOMIE

Een zeer geringe hoeveelheid restafval (100 kg per inwoner in 2020)

- Focuspunt: Secundaire grondstromen & sluiten kringlopen
- Focuspunt: Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling
- Focuspunt: Meer bewuste consumptie en meer scheiden

VOEDSEL

Een duurzaam en lokaal voedselsysteem realiseren

- Focuspunt: Hogere consumptie gezonde lokale producten
- Focuspunt: Voedseleducatie
- Focuspunt: Voedselverspilling tegengaan

MOBILITEIT

Een verantwoorde mobiliteit, in 2025 20% minder Co2 uitstoot dan in 1990

THEMA: DE DUURZAME GEMEENTE

Interne verankering van het duurzaamheid-beleid

- Focuspunt: interne verankering van duurzaamheidsbeleid

FYSIEKE LEEFOMGEVING

Een goede en aangename fysieke leefomgeving, rekening houdend met toekomstige behoeften zonder afwenteling van problemen naar elders en later.

- Focuspunt: Voorkomen van hitte, droogte en wateroverlast
- Focuspunt: Vergroenen van de stad

ENERGIE

Focuspunt: besparen

1.1 Omgevingsvisie - juridische/beleidsmatige inbedding
1.2 Financiering duurzame energiemaatregelen
1.3 Bemensing energieopgaven
1.4 Regionale Energie Strategie
1.5 Transitievisie Warmte
1.12 Handelingsperspectief overige woonwijken
1.13 Aanpak fossiele brandstoffen vrije bedrijventerreinen

Focuspunt: opwekken

1.1. Omgevingsvisie - juridische/beleidsmatige inbedding
1.2. Financiering duurzame energiemaatregelen
1.3. Bemensing energieopgaven
1.4. Regionale Energie Strategie
1.5. Transitievisie Warmte
1.6. Netcapaciteit voor energie
1.7. Inzet duurzame energiebronnen
1.8. Zonneveldenbeleid
1.9. Windplan West
1.10. Ruimtelijke projecten

Focuspunt: transformatie

1.1 Omgevingsvisie - juridische/beleidsmatige inbedding
1.2 Financiering duurzame \energiemaatregelen
1.3 Bemensing energieopgaven
1.4 Regionale Energie Strategie
1.5 Transitievisie Warmte
1.7 Inzet duurzame energiebronnen
1.10. Ruimtelijke projecten
1.11. Wijkuitvoeringsplannen
1.12. Handelingsperspectief overige woonwijken
1.13. Aanpak fossiele brandstoffen vrije bedrijventerreinen

AFVAL EN CIRCULAIRE ECONOMIE

Focuspunt: secundaire grondstromen en sluiten kringlopen

2.1. Toepassing en monitoring van gebruik en bestemming van circulaire producten in de openbare ruimte. Beheersysteem inrichten voor materialenpaspoorten. Ruimte voor experimenten in de openbare ruimte.
2.3. Ondersteuning Praktoraat Circulaire Regionale Economie en stimuleren onderzoeken onderwijs binnen circulaire economie
2.4. Stimuleren gebruik herbruikbare/recyclebare bekers en verbieden single use plastic bekers evenementen
2.5. Afval scholen en maatschappelijke organisaties gescheiden inzamelen
2.7. Pilotproject textielsortering
3.7. Duurzaam Door

Focuspunt: circulaire bouw en gebiedsontwikkeling

2.1. Toepassing en monitoring van gebruik en bestemming van circulaire producten in de openbare ruimte. Beheersysteem inrichten voor materialenpaspoorten. Ruimte voor experimenten in de openbare ruimte.
2.2. Circulair & Biobased bouwen
2.3. Ondersteuning Praktoraat Circulaire Regionale Economie en stimuleren onderzoeken onderwijs binnen circulaire economie

Meer bewuste consumptie en meer scheiden

2.3. Ondersteuning Praktoraat Circulaire Regionale Economie en stimuleren onderzoeken onderwijs binnen circulaire economie
2.4. Stimuleren gebruik herbruikbare/recyclebare bekers en verbieden single use plastic bekers evenementen
2.5. Afval scholen en maatschappelijke organisaties gescheiden inzamelen
2.6. Uitbannen single use plastics sportverenigingen en scholen
2.7. Pilotproject textielsortering
2.8. Duurzame waterketen Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark
2.9. Waterzuivering als energie en grondstoffenfabriek 2033
3.7. Duurzaam Door

MOBILITEIT

Het realiseren van de doelen van het speerpunt mobiliteit wordt uitgewerkt in de Mobiliteitsvisie en de achterliggende mobiliteitsagenda. Voor de uit te voeren projecten wordt naar de Mobiliteitsagenda verwezen.

VOEDSEL

Focuspunt: hogere consumptie gezonde lokale producten

3.1. Zaadje tot soep
3.2. JOGG NL gekozen als pilotgebied voor de gezonde schoolomgeving
3.3. Deelname Vereniging Flevofood
3.4. Vergroten van voedseleducatie op scholen 4 jaar aansluiten NDE structuur
3.6. Inbedden en afstemmen beleid omtrent voedsel
3.7. Duurzaam Door
3.8. Voedsel Verbindt en onderzoeken voedselvraagstukken

Focuspunt: voedseleductie

3.1. Zaadje tot soep
3.2. JOGG NL gekozen als pilotgebied voor de gezonde schoolomgeving
3.3. Deelname Vereniging Flevofood
3.4. Vergroten van voedseleducatie op scholen 4 jaar aansluiten NDE structuur
3.6. Inbedden en afstemmen beleid omtrent voedsel
3.7. Duurzaam Door
3.8. Voedsel Verbindt en onderzoeken voedselvraagstukken

Focuspunt: voedselverspilling tegengaan

3.3. Deelname Vereniging Flevofood
3.4. Vergroten van voedseleducatie op scholen 4 jaar aansluiten NDE structuur
3.5. Het stimuleren of bijdragen aan projecten die voedselverspilling tegenaan (inclusief aandacht voor de week van de verspilling en de week zonder vlees)
3.6. Inbedden en afstemmen beleid omtrent voedsel
3.7. Duurzaam Door
3.8. Voedsel Verbindt en onderzoeken voedselvraagstukken

THEMA: DE DUURZAME GEMEENTE

Interne verankering van duurzaamheidsbeleid

Project: Opstellen wegingskader, monitoring & toetsing duurzaamheid

Project: Monitoren & optimaliseren installaties gemeentelijk vastgoed

Project: Jaarlijkse collegiale gesprekscyclus over de voortgang van de onderdelen van het uitvoeringsprogramma in de verschillende portefeuilles

Project: Oriëntatie collectieve aanpak bedrijfsafval

Project: Uitvoeren 2 pilottrajecten circulaire inkoop

FYSIEKE LEEFOMGEVING

Focuspunt: voorkomen van hitte, droogte en wateroverlast

4.1. Opstellen Handreiking Klimaat Adaptatie
4.2. Uitvoeringsplan Klimaat adaptatie
1.3. Bemensing energieopgaven
1.4. Regionale Energie Strategie
1.5. Transitievisie Warmte
1.12. Handelingsperspectief overige woonwijken
1.13. Aanpak fossiele brandstoffen vrije bedrijventerreinen

Focuspunt: vergroenen van de stad

4.3. Beleidskader duurzame gebiedsontwikkeling
4.4. Opstellen Natuurvisie
4.5. Actieplan Biodiversiteit
4.6. Verkenning boer-boer dialoog voor bermen inzet bloemrijk grasland
4.7. Onderzoek naar haalbaarheid oprichten kenniscentrum Stad & Natuur Lelystad
4.8. Onderzoek naar vergroten van areaal biodiverse landbouw
4.9. Aanbieden kennis over natuur aan inwoners
4.10. Milieuvriendelijk beheer
4.11. Toename van Groene Schoolpleinen
4.12. Samenwerking met Stichting Steenbreek

Speerpunt 1: Energie

Lelystad staat aan de vooravond van een grote verbouwing van haar energievoorziening. Het overschakelen van een fossiel gedreven naar een hernieuwbaar energiehuishouding. Dit heeft voor veel inwoners ondernemers en maatschappelijke partijen invloed voor hun gebouwen, mobiliteit en productieprocessen. Waar aardgas en olie nu vaak de basis vormt zal dit aangepast moeten worden naar elektriciteit, warmte en kracht uit hernieuwbare bronnen.

De mogelijkheden van aquathermie worden onderzocht in het kader van de transitievisie warmte (bronnen onderzoek). Dan moet ook duidelijk worden onder welke voorwaarden aquathermie toepasbaar is in Lelystad. Dit geldt ook voor geothermie, hiervoor lijkt juist een enorm potentieel aanwezig te zijn in Lelystad.

De energietransitie heeft voor de gebouwde omgeving en de mobiliteitssector grote gevolgen op individueel en collectief niveau. Tevens liggen hier grote kansen voor innovatie en groeiende werkgelegenheid. Het slagen van deze energietransitie hangt af van een geslaagde participatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. De gemeente Lelystad heeft hierin een regisserende en uiteindelijk een besluitvormende rol voor de gebouwde omgeving. Hierin is nauwe samenwerking met mede overheden (RES Flevoland, MRA, G40, VNG en Rijk) noodzakelijk.

In de Kadernota Duurzaamheid is voor het speerpunt Energie als doel gesteld een evenwicht te verkrijgen tussen het lokale energieverbruik en duurzaam opgewekte energie (energieneutraal, excl. Mobiliteit in 2025 met een maximale compensatieopgave van 4,4 PJ) door in te zetten op:

- Vermindering van het energieverbruik in met name de bestaande bouw en lokale industrie;
- Opwekken van duurzame energie door met name windenergie en zonne-energie;
- Onderzoek naar inzetbaarheid slimme technische concepten en alternatieve hernieuwbare bronnen;
- Geleidelijke uitfasering van het gebruik van fossiele brandstoffen in de gebouwde omgeving.

Op deze doelen wordt ingezet aan de hand van de volgende drie focuspunten:

Energiebesparing

De eerste stap naar een energieneutraal Lelystad is het reduceren van het energieverbruik. Uit de analyse is gebleken dat met name de bestaande bouw en de lokale industrie het grootste deel van het energieverbruik voor hun rekening nemen. Op die sectoren zullen de acties (bv isolatieprojecten) dan ook gericht moeten zijn. Inzetten op energiebesparing dient een tweeledig doel: de vraag naar energie neemt af en daarmee de kosten voor de gebruiker, en om energieneutraal te worden verkleint het de opgave voor de benodigde duurzame energieproductie. Deze opgave wordt echter steeds groter rekening houdend met de groei van de stad in aantallen inwoners en werkgelegenheid. Dit is van invloed op het absolute energieverbruik van de stad.

Speerpunt 1: Energie

Vergroten aandeel duurzame energie

Bieden van ruimte voor het opwekken van duurzame energie (zon, wind, geothermie, aquathermie en biomassa waar nodig en onder strikte voorwaarden. Wat betreft Biomassa heeft de gemeenteraad vastgesteld geen nieuwe projecten te willen starten.

Transitie naar duurzame energie

Naast de doelen die gesteld zijn in de Kadernota Duurzaamheid is de opgave voor het thema Energie vergroot met het vaststellen van de Klimaatwet. In 2030 moet een reductie van 49% CO2 uitstoot ten opzichte van 1990 behaald zijn. In 2050 is dit 95% op landelijk niveau. Om dit te bereiken is er in de klimaatwet vastgelegd om alle fossiele brandstoffen te vervangen voor hernieuwbare energie. Concreet betekent dit dat er geen aardgas meer gebruikt mag worden in de gebouwde omgeving. Hiervoor wordt de transitievisie warmte opgesteld.

Speerpunt 2: Afval en circulaire economie

Het Rijk heeft de ambitie om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben in Nederland. Het tussendoel is om in 2030 al 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken.

Deze ambitie is onder andere uitgewerkt in de Klimaatwet en het Klimaatakkoord, waarbij de circulaire economie een belangrijke bijdrage zal leveren aan de doelstellingen met betrekking tot het behalen van de benodigde CO2 reductie. De verwachting is dat daarmee jaarlijkse circa 14 Megaton CO2 wordt bespaard. Gemeente Lelystad heeft in 2017 het grondstoffenakkoord ondertekend. Daarin is met partners een gezamenlijke ambitie uitgesproken een circulaire economie te realiseren en is met de partners gekomen tot de landelijke transitieagenda's voor de Circulaire Economie.

In een circulaire economie worden grondstoffen na gebruik telkens weer teruggewonnen en ingezet om nieuwe (financiële) waarde te generen. Het winnen van primaire (eindige) grondstoffen wordt afgebouwd en de stoffen die nog in de kringloop zijn worden telkens hergebruikt. Hierdoor ontstaan zoveel als mogelijk oneindige kringlopen. Naast het telkens gebruiken van de al bestaande primaire grondstoffen wordt ook gebruik gemaakt van biobased grondstoffen die hernieuwbaar zijn zodat de voorraden altijd in korte tijd weer kunnen worden hersteld. Denk hierbij aan bio-grondstoffen als bamboe, zeewier, vlas of hout. Bij deze circulaire aanpak past ook het ontstaan van nieuw businessmodellen zoals het delen van bezit, servicemodellen of leasen van producten.

De transitie naar een circulaire economie vraagt om nieuwe en innovatieve business- en design modellen voor de productie, consumptie, regionale distributie, logistiek en het afvalbeheer. Daarnaast vraagt het een nieuwe blik op project- en gebiedsontwikkeling waarmee vooraf al rekening wordt gehouden met het ontwerp, bouw en inrichting, gebruik en de uiteindelijke herinrichting van een gebied.

In de Kadernota Duurzaamheid is voor het speerpunt circulaire economie en afval als doel gesteld om de hoeveelheid restafval terug te dringen (100 kg per inwoner in 2020) door in te zetten op:

- Meer bewuste consumptie
- Verantwoorde productie
- Meer scheiden (75% in 2020)
- Circulair maken van afvalstromen (samenwerking provinciebreed en in MRA-verband).

De doelstellingen omtrent de 100 kg restafval per inwoner en 75% scheiden zijn vastgelegd in het gemeentelijke afvalbeleid en afkomstig uit de Rijksambitie die zijn vastgelegd in het uitvoeringsprogramma 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG). Het afvalbeleid zal binnen afzienbare tijd geactualiseerd worden evenals de percentages en jaartallen. Met de in dit Actieplan benoemde projecten willen we ook een bijdrage leveren aan het terugdringen van de hoeveelheden restafval en het verbeteren van scheiden daarvan.

Omdat de circulaire economie terugkomt in alle onderdelen van onze economie, en de inzet binnen het team Duurzaamheid beperkt is, is voor de periode 2021 tot en met 2024 gekozen voor de inzet op specifie-

Speerpunt 2: Afval en circulaire economie

ke focuspunten. Deze focuspunten zijn: Secundaire grondstromen/sluiten kringlopen, Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling en meer bewuste consumptie en meer scheiden.

In deze planperiode wil Lelystad zich voor wat betreft de focuspunten grotendeels op de interne processen en de eigen invloedsfeer richten. Daarmee willen we als gemeente een voorbeeldfunctie vervullen binnen de kaders en (financiële) uitdagingen waar de gemeente nog meer voor staat. Een weg ontstaat door er op te lopen niet op te rennen. De weg naar 2030 en 2050 is nog lang maar we proberen deze doelen telkens met stappen te bereiken. Denk in deze planperiode aan de invloed die de gemeente heeft op het gemeentelijke afval (beleid) -en evenementenbeleid, de invloed in de openbare ruimte, stedelijke ontwikkeling, de eigen monitoring en inkoop. Daarnaast vinden projecten plaats om circulaire economie aan te jagen in het onderwijs in combinatie met het bedrijfsleven,

In onderstaande paragrafen wordt nader ingegaan op deze focuspunten.

Secundaire grondstromen/ sluiten kringlopen

Secundaire grondstromen zijn bijproducten of afvalproducten die vooralsnog geen circulaire bestemming hebben of een laagwaardige bestemming hebben zoals recycling of verbranding. Bij dit focuspunt is het de intentie om het (her)gebruik van materialen, en innovatie van nieuwe (biobased) producten te stimuleren. In de transitie van de circulaire economie is het van belang om kringlopen van producten te kunnen sluiten zodat er geen bijproducten of afvalstoffen onbenut worden gelaten. De gemeente kan invloed uitoefenen op diverse velden. Denk aan inkoop, het stellen van randvoorwaarden en het ondersteunen van bedrijfsleven in combinatie met onderwijs. Daarbij wordt de samenwerking opgezocht met andere overheden, ook binnen de MRA, het bedrijfsleven en onderwijs.

Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling

Bij circulaire bouw zijn diverse fases aan de orde. Ontwerp, waarbij gebruik wordt gemaakt van circulaire of hernieuwbare materialen. De bouwfase waarbij modulair, biobased of demontabel wordt gebouwd en de vastlegging van (duurzame) materialen in een materialenpaspoort of monitoringsysteem. Daarnaast zou er bij de fase van sloop nog zoveel mogelijk materialen moeten worden “geoogst” om deze te kunnen hergebruiken. Het doel is de uiteindelijke restmaterialen ook zoveel mogelijk weer opnieuw toe te passen.

Bij circulaire gebiedsontwikkeling houdt men rekening met gebruik, onderhoud én de uiteindelijke demontage, herindeling of hergebruik van een gebied. De gemeente heeft invloed op projectontwikkeling, realisatie en het beheer en onderhoud van de stad. Dit vraagt een nieuwe kijk op gebiedsontwikkeling. Met de projecten in dit uitvoeringsprogramma willen we invloed uitoefenen op gebiedsontwikkeling en meer circulariteit bij interne processen van de gemeente gaat het hierbij in de ontwerp, ontwikkeling en beheer en onderhoudsfase.

Meer bewuste consumptie en meer scheiden

Als wegwerpmaatschappij is het belangrijk dat burgers en bedrijven bewuster consumeren en een grotere inzet plegen op het scheiden van afvalstromen. Zonder deze gedragsverandering is een circulaire economie niet haalbaar. Als gemeente is het noodzakelijk inzet te plegen op die velden waar deze zelf invloed heeft. De gemeente kan een goede scheiding van afvalstromen en bewuste consumptie mogelijk maken. Dit door de invloed die de gemeente heeft in het eigen afval-, en evenementenbeleid en door bewuste consumptie te verplichten, stimuleren of hier over voor te lichten. Deze rol pakt de gemeente bij en met evenementen, scholen, sportverenigingen en maatschappelijke organisaties. Dit door afvalscheiding te verplichten, te stimuleren en te faciliteren. Hierdoor wil de gemeente bewustere consumptie en betere afvalscheiding op meerdere niveaus bewerkstelligen. Waar dit kan gebeurt dit met partners uit het bedrijfsleven en onderwijs.

Speerpunt 3: Voedsel

De productie van voedsel staat wereldwijd onder druk maar kent ook enorme kansen. Enkele knelpunten: Nederland vervoert circa 80% van het geproduceerde voedsel over de grenzen en de boeren ontvangen lage marges voor hun producten waarbij de markt leidend is voor de prijs. Daarnaast wordt een groot deel van ons voedsel geïmporteerd. De ontstane milieuvervuiling wordt nog niet meegerekend in de prijs van ons voedsel.

Ondertussen verspilt de gemiddelde Nederlander circa 34 kg voedsel per jaar. Alsof dat niet genoeg is beslaat dit circa één derde van het totaal aan voedsel per persoon dat in de hele keten van productie, verwerking en bij de consument verloren gaat. Per persoon ligt de verspilling jaarlijks tussen de 106 en 147kg. Deze verspilling is verantwoordelijk voor 6% van de uitstoot van broeikasgassen. Daarnaast leidt de grote mate van vleesproductie en visserij wereldwijd tot ontbossing, vervuiling, verdwijning van biodiversiteit en uitputting van de landbouwgronden en zeeën.

Niet alleen de productie van voedsel maar ook de keuze wat we eten is een punt van aandacht.
In 2019 had 50% van de Nederlanders boven de 18 jaar overgewicht. Bij kinderen tussen de 4 en 17 betreft dit al 13%. Dit heeft te maken met het feit dat kennis over voedsel(productie) verdwijnt, ongezond voedsel vaak goedkoop en snel is en de kennis van voedselbereiding niet automatisch meer van ouder op kind wordt overgedragen.

Tegelijkertijd is een deel van de consumenten zich juist wel bewuster van voedsel geworden. De invloed van korte ketens, waarbij meer lokaal voedsel wordt gegeten en biologische landbouw (Flevoland is koploper van Nederland) die groeien. Ook is er meer oog voor dierenwelzijn, het minder consumeren van vlees en vis en de innovatie bij het gebruik van reststromen uit de landbouw. Daarnaast spelen kringlooplandbouw, voedselbossen, stadslandbouw, productie van nieuwe voedselproducten van insecten, soja, algen, zeewier en kunstmatig vlees een steeds grotere rol. Dat maakt ons voedsellandschap, naast een landschap vol uitdagingen er ook één vol innovaties. Daarnaast verbindt voedsel ons allen. Het is een primaire levensbehoefte en onderdeel van het dagelijkse leven van alle inwoners van de stad.

In de Kadernota Duurzaamheid zijn de volgende doelen opgenomen voor het speerpunt Voedsel:

- Hogere consumptie van gezonde lokale producten;
- Meer lokale verwerking en afzet;
- Een bundeling van de distributie;
- Minder verspilling in elk onderdeel van de voedselketen;
- Een sterkere relatie met gezondheidsbeleid en parkenbeleid.

De gemeente pakt de rol op het gebied van voedsel in de looptijd van dit uitvoeringsprogramma vooral in de context van meer voedselonderwijs. Dit doen wij vooral met onderwijsinstanties en, maatschappelijke instan-

Speerpunt 3: Voedsel

ties. Ook wordt gekeken naar het reguleren van een gezonde schoolomgeving en het faciliteren van voedsel-onderzoek in de combinatie met onderwijs/bedrijfsleven.
Op basis van bovenstaande is voor het speerpunt Voedsel is gekozen voor de volgende focuspunten:

Voedseleducatie

Bij voedseleducatie is draait het om verbeteren van kennis omtrent de productie, verwerking, bereiding en de vraag: "wat is gezond voedsel, waar komt dit vandaan en hoe wordt dit geproduceerd"? Dit stimuleren en faciliteren doen we door scholen te ondersteunen door voedseleducatie beschikbaar te maken, projecten op het gebied van voedsel(educatie) te ondersteunen. Dit kan niet zonder beleidsafstemming omtrent dit onderwerp met onderwijsbeleid en gezondheidsbeleid.

Verspilling van voedsel tegengaan

Het is van belang voedselverspilling te voorkomen. In de stad zijn al initiatieven die gebruik maken van bijvoorbeeld voedseloverschotten. Denk aan de Voedselbank, IDO en Waste to Succes. De gemeente zal initiatieven ondersteunen die voedselverspilling tegengaan en inzet plegen om de kennis omtrent voed-selverspilling te vergroten. Met de projecten in dit focuspunt wordt getracht een bijdrage te leveren aan de bewustwording omtrent en voorkoming van voedselverspilling.

Hogere consumptie gezonde lokale producten

Lelystad en Flevoland als geheel hebben een groot voedselproducerend areaal. Dit is iets om trots op te zijn. Het eten van lokale producten voorkomt onnodige voedselkilometers en ondersteund lokale onder-nemers en sociale cohesie. Door middel van voedseleducatie en deelname aan bijvoorbeeld de Vereniging Flevofood en het programma Voedsel Verbindt willen we lokale gezonde producten en producenten onder de aandacht brengen en de kennis en het gebruik van deze producten stimuleren. Daarnaast vinden we het als gemeente van belang dat er een gezonde voedselomgeving aanwezig is voor bijvoorbeeld jongeren. Ook hier vindt samenwerking plaats met bijvoorbeeld gezondheidsbeleid, onderwijs en het JOGG.

Overzicht van beleid rondom voedsel op verschillende bestuurlijke niveaus

Niveau van beleid	Productie	Consumptie	Netwerk van handelsstromen
Internationaal		WTO: Codex Alimenta-rius (voedselveiligheid)	WTO: Codex Alimentarius
			OECD guidelines, bijv 'due diligence'
EU	Gemeenschappelijk landbouwbeleid en gemeenschappelijk visserijbeleid	Consumentenbe-scherming, zoals EU Voedselwet voor eti-kettering en product-aansprakelijkheidrichtlijn	Voedselveiligheid – Algemene Levensmid-delen Verordening en EFSA
	Natuur- en milieurichtlij-nen, zoals Kaderrichtlijn Water, Nitraatrichtlijn, Vogel- en Habitatricht-lijn, klimaatmitigatie en -adaptatiebeleid; beleid rond dierenwelzijn		Beleid rondom interne markt, zoals Transparan-tierichtlijn
	Circulaire Economie Actieplan		Circulaire Economie Actieplan
Rijk	Landbouwbeleid	Preventiebeleid, waar-onder richtlijnen Goede Voeding en preventie-akkoord	Handelsbeleid
	Milieubeleid		Mededingingsbeleid/ marktbeleid
	Kennis- en innovatie-beleid	Voedselbeleid	Voedselbeleid
	Natuurbeleid		
Gemeente en provincie	Natuurbeleid	Ruimtelijke ordening	Vestigingsbeleid
	Ruimtelijke ordening	Preventiebeleid	Afvalbeleid
		Voedselbeleid	

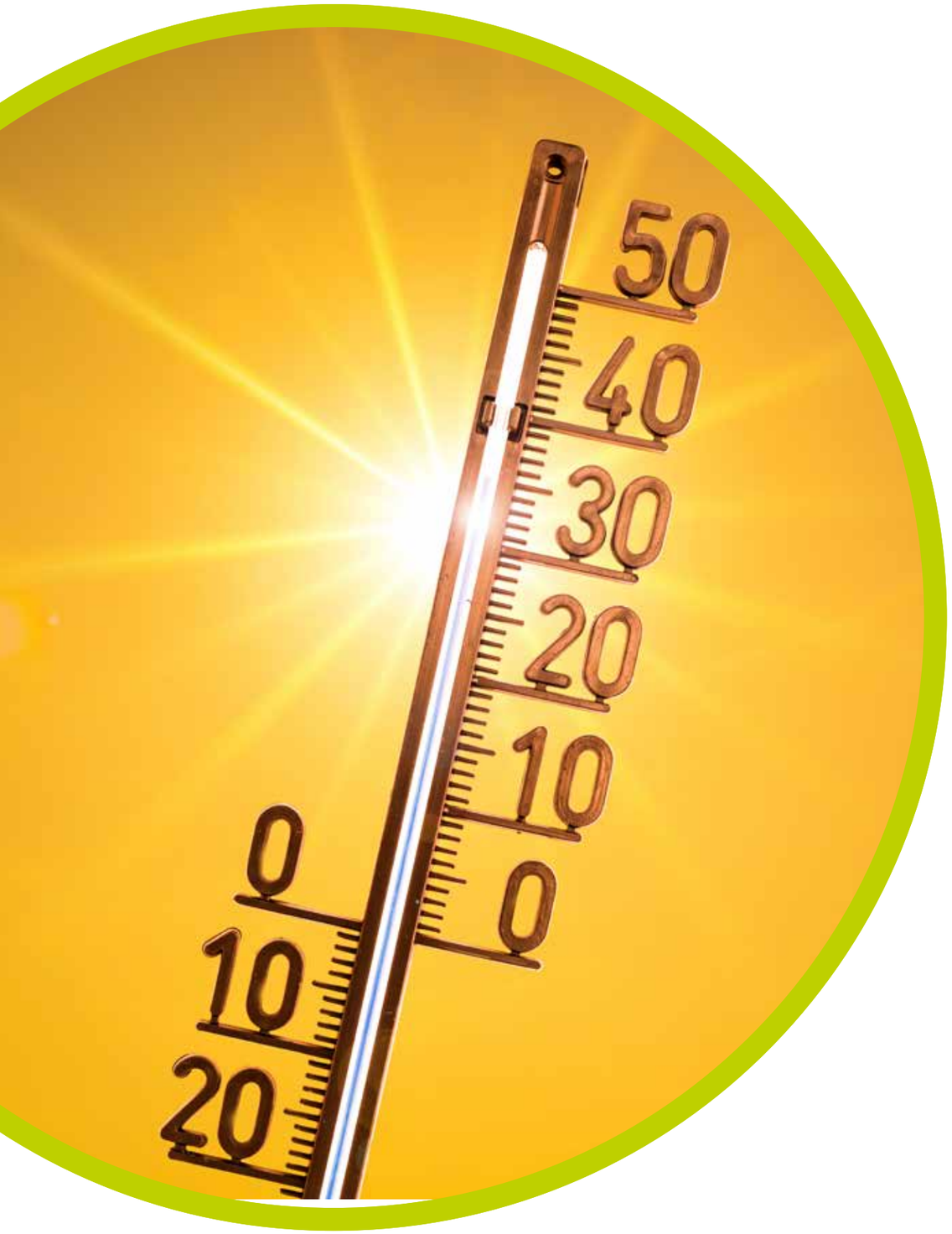
Kansen voor voedselbeleid op de korte en lange termijn

Bestuurlijk niveau	Korte termijn	Lange termijn
EU/internationaal		Aanpassen handelsverdragen, wet- en regelgeving die duur-zaam tot standaard maakt
Rijksoverheid	Stimuleren bovenwettelijke ver-duurzaming in ketens	Visie en concrete doelen ontwikkelen
	Beleid gericht op bewustwording voedselverspilling	Beleid gericht op culturele gedragsverandering in eet-patronen en voedselverspilling
Gemeenten en provincie	Voedselonderwijs	
	Voedselomgeving reguleren	
	Ondersteunen innovatieve, duur-zame producten en ketens	

Voorbeelden van inspanningen in voedselbeleid zijn uitgesplitst naar tijdshorizon en bestuurlijk niveau.

Bron: "Dagelijkse kost. Hoe overheden, bedrijven en consumenten kunnen bijdragen aan een duurzaam voedsel-systeem" van het Planbureau voor de Leefomgeving Den Haag, 2019 PBL-publicatienummer: 2638

Speerpunt 4: Fysieke leefomgeving

In navolging van het raadsbesluit 23 februari 2016 werken we aan een goede en aangename fysieke leefomgeving, rekening houdend met toekomstige behoeften zonder afwenteling van problemen naar elders en later, door in te zetten op:

- Duurzame gebiedsontwikkeling:
- Natuurinclusief bouwen en klimaat adaptief ontwikkelen;
- Milieuvriendelijker beheer met oog voor biodiversiteit;
- Bewonersparticipatie.

Het speerpunten fysieke leefomgeving kent twee focuspunten:

Voorkomen van hittestress, droogte en wateroverlast

Voor Nederland als laag liggend en dichtbevolkt land kunnen de gevolgen van klimaatverandering groot zijn. Tekenend is ook dat de laatste jaren vrijwel allemaal tot de tien warmste jaren sinds het begin van de metingen behoren, zowel in Nederland als wereldwijd. Nederland zal daarom adaptief moeten inspelen op veranderende inzichten en ontwikkelingen in het klimaat. Sinds 2010 is adaptief deltamanagement de centrale aanpak in het Deltaprogramma.

De gemeente Lelystad werkt samen in het KAF (Klimaat adaptatie Flevoland) met de andere Flevolandse gemeenten, de provincie, GGD en het Waterschap Zuiderzeeland aan het voorkomen van hittestress, droogte en wateroverlast. Onder regie van het Delta Plan Ruimtelijke Adaptatie stellen wij een visie en uitvoeringsagenda op waarin maatregelen zullen staan hoe wij in Flevoland in 2050 Klimaat Adaptief en Waterrobuust willen zijn.

Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is een gezamenlijk nationaal plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk met concrete acties en doelen voor de verantwoordelijke overheden. Het doel van dit plan is om het proces van ruimtelijke adaptatie te versnellen en minder vrijblijvend te maken, op basis van afspraken over de doelen, de werkwijze en de monitoring van de uitvoering.
De gevolgen van klimaatverandering zijn nu al merkbaar; recente onderzoeken bevestigen dat. Extreme neerslag blijkt nu al duidelijk vaker voor te komen dan in de jaren vijftig en de kans op dergelijke hevige buien neemt naar verwachting in de toekomst nog verder toe. In Lelystad hebben we dit gemerkt in het najaar van 2019 en januari, februari 2020 waarbij straten en parken onder water liepen.

De toegenomen urgentie van ruimtelijke adaptatie stelt Lelystad voor een opgave die overheden, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers alleen in gezamenlijkheid het hoofd kunnen bieden. Ruimtelijke adaptatie grijpt onder meer in op de manier waarop we onze woningen en bedrijven bouwen en onze tuinen en openbare ruimte inrichten, de wijze waarop we onze infrastructuur aanleggen, in stand houden en beheren, en de manier waarop we landbouw bedrijven en de natuur inrichten. We moeten onze

Speerpunt 4: Fysieke leefomgeving

leefomgeving blijvend aanpassen aan de toenemende wateroverlast, hittestress, droogte door klimaatverandering.

Wateroverlast

Uit recente analyses blijkt dat klimaatverandering nu al zichtbaar is in de statistieken van extreme regenbuien. Extreme neerslaggebeurtenissen komen nu al twee tot vijf keer zo vaak voor als in de jaren vijftig en zullen in de toekomst nog vaker optreden: tot vijf keer zo vaak in 2050 en tot tien keer zo vaak in 2085 ten opzichte van de huidige situatie (op basis van de KNMI'14-klimaatscenario's).
Wateroverlast kan ontstaan door langdurige neerslag (meestal in de winter), maar ook door kortdurende, zeer hevige neerslag (vaker in de zomer). De impact van deze twee typen neerslag verschilt en is ook afhankelijk van de plaats waar de neerslag valt: in landelijk gebied of in de stad. De impact kan zo groot zijn dat burgers of bedrijven schade ondervinden, ondanks het feit dat overheden preventieve maatregelen hebben getroffen. Voor deze schade zijn waterschap en gemeente niet aansprakelijk. Burgers en bedrijven hebben ook een eigen verantwoordelijkheid, maar zijn zich vaak onvoldoende bewust van het risico en hebben te weinig kennis van maatregelen waarmee ze het risico kunnen beperken. Daardoor is lang niet iedereen verzekerd tegen schade door wateroverlast. Daarbij is de dekking van verzekeringen niet volledig en ook het calamiteitenfonds van het Rijk vormt geen sluitend vangnet.

In steden hebben met name de kortdurende, maar zeer hevige buien grote impact. Het regenwater moet in het dichtbebouwde en verharde stedelijke gebied grotendeels via de riolering en openbare weg wegstromen. Het riool is niet geschikt om zo veel water in zo'n korte tijd af te voeren. Het teveel aan water stroomt dan naar lage plekken en kan daar schade of overlast bezorgen, zoals stremming van wegen of spoorwegen en wateroverlast in huizen en bedrijven. De impact verschilt sterk per locatie, en naast de financiële schade blijkt ook de emotionele schade bij herhaalde wateroverlast groot. Waterberging op daken en in tuinen, straten en parken is een kosteneffectievere aanpak van wateroverlast door hoosbuien dan verdere uitbreiding van de riolering. Bewoners en bedrijven zijn op hun eigen terrein in beginsel zelf verantwoordelijk voor het omgaan met regenwater.

Hittestress

Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving kan hittestress al op korte termijn zeer grote gevolgen voor mensen hebben. Maar ook kunnen bijvoorbeeld beweegbare bruggen uitzetten en daardoor niet meer sluiten of opengaan. In de stedelijke omgeving is het 's zomers gemiddeld 1ºC warmer dan in de landelijke omgeving. In sommige nachten kan dat verschil oplopen tot meer dan 7ºC. In de stad blijven de minimumtemperaturen daarom relatief hoog. Dit is een belangrijke factor bij negatieve gevolgen van hitte, met name als dit leidt tot minimumtemperaturen boven 20°C.

De klimaatscenario's van het KNMI laten zien dat de zomers rond 2050 alleen maar warmer worden. Ook in het landelijk gebied kan hittestress optreden en de nabijheid van water leidt niet per definitie tot verkoeling. Tijdens de stresstest in Lelystad bleek duidelijk dat water in de stad overdag dan wel voor verkoeling zorgt, 's nachts geeft dit water warmte af. Overigens spelen naast temperatuur ook schaduw, ventilatie (wind) en luchtvochtigheid een belangrijke rol bij hittestress.

Gezondheidsklachten door hittestress ontstaan niet alleen door de warmte zelf, maar ook door de combinatie met luchtverontreiniging (hoge ozongehaltes en zomersmog). Hittestress raakt ook steeds meer mensen door de toenemende verstedelijking en de vergrijzing van de bevolking en het feit dat kwetsbare mensen langer thuis blijven wonen. Bij kwetsbare groepen kan hittestress tot meer arbeidsuitval, toename van ziektes en vervroegde sterfte leiden. Tijdens de hittegolf die in 2003 Europa teisterde, overleden in Nederland 1.400 mensen meer dan normaal.

In de Nationale klimaatadaptatiestrategie is hittestress benoemd als een van de urgente klimaatrisico's voor de komende decennia. De urgentie van het voorkomen van hittestress wordt nog te weinig gevoeld. De laatste jaren is er meer informatie over de gevolgen van extreme hitte voor de gezondheid en mogelijke handelingsperspectieven voor burgers, organisaties en overheden beschikbaar gekomen. Deze informatie is echter nog erg versnipperd en komt niet altijd terecht bij de partijen die kunnen aanzetten tot het verlagen van risico's of tot gedragsverandering.

Veel valt te leren van partijen die al instrumenten hebben ontwikkeld en ingezet. Een voorbeeld daarvan is het maken van hittekaarten en (daarop gebaseerd) aanpassingen in de ruimtelijke inrichting om hittestress op de middellange of lange termijn te verminderen, zoals vergroening van de openbare ruimte en stedelijke herinrichting.

Droogte

We spreken van droogte als er te weinig water van voldoende kwaliteit in de bodem en het watersysteem beschikbaar is. Bij langdurige droogte nemen de gevolgen toe. Denk bijvoorbeeld aan:

- Versnelde bodemdaling, funderingsschade en andere schade aan constructies door dalende grondwaterstanden;
- Verdroging van natuurgebieden en verlies van landbouwproductie door gebrek aan neerslag en dalende grondwaterstanden;
- Beperkingen voor de scheepvaart;
- Waterkwaliteitsproblemen (verzilting, blauwalgenplaag) en waterkwantiteitsproblemen.

Bij bodemdaling is peilaanpassing noodzakelijk om het bestaande gebruik in een gebied in stand te kunnen houden. Lage grondwaterstanden leiden ook tot schade aan de fundering van infrastructuur en bebouwing, waardoor de kosten voor beheer en onderhoud in de publieke en private ruimte fors toenemen. Door verdroging van groen- en landbouwgebieden zal de gewasverdamping afnemen, terwijl verdamping belangrijk is in de strijd tegen hittestress. Droogte heeft vaak pas impact op de lange termijn, hoewel op korte termijn in combinatie met hitte pas aangeplant groen, bij groot onderhoud en nieuwe gebiedsontwikkeling, aanzienlijke schade kan oplopen doordat beplanting nog niet diep genoeg heeft kunnen wortelen.

Speerpunt 4: Fysieke leefomgeving

Uit een studie van Deltares blijkt dat hitte in de stad sterk toeneemt bij droogte. Dat komt doordat bomen en planten in de stad bij droogte de helft minder verdampen dan in normale omstandigheden. Het is daarom zaak droogte en hittestress in samenhang aan te pakken. De effectiefste maatregelen om verdroging tegen te gaan zijn de vermindering van het aandeel ondoorlatende verharding, afkoppeling van regenafvoer van daken en uitbreiding van groen. Gemeenten hebben een zorgplicht voor grondwateroverlast en -onderlast in het openbaar gebied, maar ook eigenaren van onroerend goed hebben een grote eigen verantwoordelijkheid voor schade door grondwater.

Lelystad, van nu naar 2050

De uitkomst van de stresstesten die we in Lelystad hebben gedaan in november 2017 was dat de problemen lokaal verschillen en oplossingen dus maatwerk vragen. We beogen een integrale aanpak om hitte, droogte en wateroverlast te beperken. In het raadsprogramma staat dat Lelystad wil inzetten op een regisserende aanpak. We willen niet afwachten, maar ons preventief en adaptief voorbereiden op klimaatverandering. Dit is in lijn met de visie van het gehele Deltaprogramma. Belangrijk hierbij is te beseffen dat met een klimaatbestendige inrichting wateroverlast, hittestress en langdurige droogte ten dele zijn te voorkomen, maar nooit helemaal. We moeten in zekere mate accepteren dat deze omstandigheden ons vaker zullen treffen en ervoor zorgen dat de schade dan beperkt blijft. Dit is te bereiken door de ruimte anders in te richten.

Een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting vraagt inzet van iedereen. In Flevoland werken overheden, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en de samenleving samen: iedereen moet zijn steentje bijdragen (of weg dragen) en aan de slag gaan. In de eigen achtertuin, op daken, op het private grondgebied van bedrijven en in de openbare ruimte. Iedere partij afzonderlijk kan maatregelen nemen, met regie op lokaal niveau. Er is vooral ook intensieve samenwerking nodig: tussen burgers, bedrijven en overheden, tussen sectoren en tussen het lokale, het regionale en het nationale niveau. Bijvoorbeeld om het watersysteem of de riolering aan te passen. Samenwerking maakt bovendien gezamenlijke financiering en kennisuitwisseling mogelijk. Investeren in ruimtelijke adaptatie wordt kosteneffectiever door de maatregelen te verbinden met andere opgaven, zoals de energietransitie, de bereikbaarheid en de circulaire economie. Zo'n integrale aanpak sluit aan bij de intentie van de Omgevingswet.

We versnellen en intensiveren de totstandkoming van een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting door te werken aan zeven ambities. Deze ambities zijn bij de voorbereiding van het deltaplan gezamenlijk geformuleerd en zijn daarmee nadrukkelijk ambities van alle betrokken overheden: gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk:

1. kwetsbaarheid in beeld brengen;
2. risicodialoog voeren en strategie opstellen;
3. uitvoeringsagenda opstellen;
4. meekoppelkansen benutten;
5. stimuleren en faciliteren;
6. reguleren en borgen;
7. handelen bij calamiteiten.

Om meekoppelkansen te benutten streven we naar een integrale aanpak: we willen klimaat adaptieve maatregelen zo veel als mogelijk samen laten vallen met groot onderhoud en nieuwbouw. Ook andere grote projecten als de energietransitie en GRP alsmede doelen op het gebied van circulaire economie worden hierbij meegenomen zodat we de ruimtelijke ingrepen voor inwoners zo veel mogelijk beperken. Deze integrale aanpak vergt ook integratie van klimaat adaptieve maatregelen in onze eigen organisatie. Hiervoor is al een begin gemaakt door klimaat adaptatie mee te nemen in het LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte). Om dit verder te borgen werken we vanuit het KAF aan een Handreiking Klimaat Adaptatie en een Uitvoeringsagenda waarin we vaststellen welke maatregelen we in Flevoland gaan nemen om de gestelde doelen van 2050 te behalen.

Tweede focuspunt: Vergroenen van de stad

Als land zijn we financieel welvarender geworden, maar dat is ten koste gegaan van ons ecologische welzijn; de biodiversiteit neemt wereldwijd in schrikbarend tempo af, de bodem raakt uitgeput, de zomers worden warmer en water is zelfs in Nederland schaars aan het worden.

De komende tien jaar zijn cruciaal om te voorkomen dat ons welzijn in de toekomst onherstelbaar beschadigd raakt. De lucht die we ademen, de insecten die onze gewassen bevruchten, de vruchtbaarheid van onze landbouwgrond, het water dat ons land zo kenmerkt en een eerlijke verdeling van kansen, zijn daarvoor cruciaal.

Lelystad is de Hoofdstad van de Nieuw Natuur. Ons groen krijgt een kwaliteitsimpuls en heeft daarmee niet alleen een hogere belevingskwaliteit, maar draagt ook bij aan het voorkomen van hittestress, droogte en wateroverlast. Daarnaast levert het groen een bijdrage aan de toename van biodiversiteit: we willen meer inheemse soorten, die naast dat ze klimaat robuust zijn, ook meer voedsel bieden voor insecten wat weer een positief effect heeft op andere groen en dier soorten. We streven naar een enorme toename van biodiversiteit in zowel de agrarische en natuurlijke omgeving. Onze inwoners voelen zich fitter als ze in een groene omgeving wonen, en zo vanuit hun woning de natuur in kunnen wandelen en fietsen. Groene zones vormen samen een ecologisch netwerk en verbinden de verschillende wijken waardoor er ruimte is voor verschillende dier en plantsoorten om zich door de stad te verplaatsen.

Lelystad kent een enorm areaal aan landelijk gebied, wat naast agrarische doeleinden ook ingezet kan worden voor het versterken van de biodiversiteit. We streven er naar onze natuurgebieden, zowel in areaal als in kwaliteit met elkaar te verbinden, zodat flora en fauna kunnen gedijen. De maatregelen die een bijdrage leveren aan Klimaat Adaptatie, leveren ook een bijdrage aan de biodiversiteit. Door bijvoorbeeld het aanleggen van wadi's is er ook plaats voor wilde bloemen en planten en de daar aan te planten bomen.

In de opdracht om te bezuinigen op grijs kijken we kritisch naar de kansen die dat biedt voor de uitbreiding van groen: we verkennen de mogelijkheden dat de uitbreiding van groen een win-win-win-win situatie oplevert. Én een bijdrage aan klimaat adaptatie, én aan biodiversiteit, én aan de kwaliteit van de leefomgeving, én lager in beheerkosten.

Speerpunt 4: Fysieke leefomgeving

Het proces

Belangrijke uitkomst van de afgelopen vier jaar is dat duurzaamheid vraagt om een integrale en multidisciplinaire benadering, zowel intern als extern, en daarnaast vraagt om het opdoen van ervaring in de praktijk. Daarnaast is gebleken dat in de projecten van de afgelopen jaren er vooral is gekeken naar de gemeente om regie te voeren.

In de uitvoering van de projecten binnen Fysieke Leefomgeving werken we samen met een groot deel van de partners waarmee we ook de afgelopen 4 jaar intens hebben samen gewerkt. De samenwerking met deze partners is succesvol geweest en zetten we graag voort. Natuur- en MilieuFederatie Flevoland (NMFF), Aeres Hogeschool, ROC Flevoland, LTO, de Lelystadse Boer, Flevolands Agrarisch Collectief (FAC), Landschapsbeheer Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland, GGD en Provincie Flevoland zijn hier voorbeelden van.

Speerpunt 5: Mobiliteit

Dit jaar (2020) wordt de gemeentelijke Mobiliteitsvisie vastgesteld door de raad. In deze visie wordt een aantal trends en ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, ecologie en klimaatadaptatie gesignaleerd:

Landelijk

- Voor duurzaamheid is veel maatschappelijke aandacht: van het duurzaam opwekken van energie tot het stimuleren van duurzame mobiliteit.
- Het landelijke Klimaatakkoord is regionaal vertaald naar hoe daar op het gebied van Mobiliteit uitwerking aan gegeven kan worden; het RMP (Regionaal MobiliteitsPlan).
- De aandacht voor natuur, biodiversiteit en ecologische ontwikkeling in en rond de stad neemt toe. Daardoor groeit het besef dat gemotoriseerde vormen van mobiliteit negatieve gevolgen hebben voor het ecosysteem.
- Zero emissie is sterk in ontwikkeling voor alle vervoerswijzen: de (brom)fiets, de auto en de bus.
- De Raad van State heeft een streep gezet door het Nederlandse stikstofbeleid. De hoogste bestuursrechter verbood het zogeheten Programma Aanpak Stikstof (PAS), omdat het de natuur onvoldoende beschermt. Dit verbod leidt tot een belemmering in de realisatie van veel infras structurele projecten.
- In het Klimaatakkoord van 28 juni 2019 is afgesproken dat we in Nederland in 2030 bijna de helft (49%) minder broeikasgassen uitstoten dan we in 1990 deden. Het Klimaatakkoord gaat over de maatregelen die de komende jaren moeten worden genomen om dit doel te halen.
- Het Samenwerking Project Expertpool Stadslogistiek (SPES) is geïnitieerd om de 40 grootste gemeenten (G40) te ondersteunen bij de invoering van een zero emissie zone voor stadslogistiek. Vanuit de Green Deal Zero Emission Stadslogistiek (GDZES) werkt het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat daarvoor samen met gemeenten. SPES focust zich op het voorbereiden en begeleiden van de (gemeentelijke) besluitvorming om een zero emissie zones voor stadslogistiek in te voeren.

In Lelystad worden de volgende trends en ontwikkelingen gesignaleerd

- De vermindering van fijnstof en CO2-uitstoot door verkeer staat op de politieke agenda (Raadsprogramma 2018-2022).
- Het openbaar vervoer in Lelystad zal, vanaf 2021 (nieuwe concessie van de provincie), worden uitgevoerd met bussen die elektrisch worden aangedreven.
- Kansen zijn er voor het opnemen en versterken van ecologische verbindingen. Tevens maatregelen om bij (her)inrichting barrières te slechten; faunaduikers, otterplanken, etc.

Speerpunt 5: Mobiliteit

De Kadernota Duurzaamheid

In 2013 sloten 40 organisaties, waaronder het Rijk, IPO en de VNG, het SER-energieakkoord. Voor de sector verkeer formuleerden zij de ambitie om in 2050 een reductie van 60% van de CO2-emissie te realiseren ten opzichte van 1990. Dit akkoord is in 2019 aangescherpt in het klimaatakkoord:

- Zorgeloze mobiliteit, voor alles en iedereen in 2050.
- Geen emissies, uitstekende bereikbaarheid toegankelijk voor jong en oud, arm en rijk, valide en minder-valide.
- Betaalbaar, veilig, comfortabel, makkelijk én gezond.
- Slimme, duurzame, compacte steden met optimale doorstroming van mensen en goederen.
- Mooie, leefbare en goed ontsloten gebieden en dorpen waarbij mobiliteit de schakel is tussen wonen, werken en vrije tijd.

We gaan Lelystad verduurzamen door:

- **Verminderen van mobiliteit:**
  Door stimuleren van het nieuwe werken en slimme ruimtelijke ordening gericht op gebruik van openbaar vervoer, fietsen en lopen, kunnen structureel veel kilometers worden bespaard.
- **Veranderen van mobiliteit:**
  Overstap naar OV, fietsen, lopen of deelauto's of een slimme combinatie hiervan.
- **Verduurzamen van mobiliteit:**
  Stimuleren van gebruik van duurzame voertuigen en brandstoffen, zoals groen gas en elektrisch rijden.
  Realiseren van laadpunten in de openbare ruimte en in parkeergarages.

In 2025 is het volgende bereikt:

- 10% minder autoverkeer (motorvoertuigen per etmaal) op het Lelystadse wegennet ten opzichte van de prognose indien geen maatregelen worden getroffen.
- Aandeel fietsen en e-fietsen in de modal split is 35% (10% hoger dan nu)
- 100 scooters/bromfietsen zijn vervangen door e-scooters.
- CO2 uitstoot door verkeer is met 20% verminderd ten opzichte van 1990 (landelijk peiljaar).
- Het stadsvervoer (stadsdienst) rijdt volledig elektrisch.
- In 2025 wordt het stadshart emissievrij beleverd (ambitie Green Deal Zero Emission Stadslogistiek)

Het realiseren van deze doelen wordt uitgewerkt in de Mobiliteitsvisie en de achterliggende mobiliteitsagenda. Voor de uit te voeren projecten wordt naar de mobiliteitsagenda verwezen.

Thema De duurzame gemeente

De Duurzame Gemeente is geen speerpunt maar een thema. Interne verankering van het duurzaamheids-beleid, één van de focuspunten, vraagt om een benadering die zich kenmerkt door integraliteit, gebieds-gericht, innovatief, co-creatief, optrekken met koplopers en flexibel samenwerken. Dit kan worden bereikt door gemaakte heldere bestuurlijke afspraken over de portefeuille-opgaven, uitvoeren van MVO-beleid (maatschappelijke verantwoord ondernemen), brede kennisontwikkeling over duurzaamheid, spreken van een gemeenschappelijke taal en werken vanuit duurzame principes.

Focuspunt: Interne verankering van het duurzaamheidsbeleid

Verankering binnen de gemeentelijke organisatie is niet alleen belangrijk voor de uitvoering van beleid, maar heeft ook een uitstraling naar buiten toe als het gaat om geloofwaardigheid en 'staan' voor ons beleid. Dit reikt van de eigen bedrijfsvoering (facilitair en vastgoed), het (laten) uitvoeren van taken (inclusief inkoop en aanbesteding/ tendering) tot ook de eigen vervoersbewegingen en catering. Duurzaamheid maakt deel uit van alle beleidsterreinen. Organisatiebrede betrokkenheid en draagvlak is essentieel. Op dit moment worden duurzaamheidsaspecten al in diverse projecten meegenomen, zij het vaak impliciet of op een laat moment. Het expliciet en tijdig maken van keuzes ingegeven door principes en duurzaamheidoverwegingen op basis van duidelijke criteria, is belangrijk. Om deze verankering te bevorderen zijn de volgende doelen vastgesteld in de Kadernota Duurzaamheid:

- Een 20% kleinere ecologische footprint (Wigstraat & Stadhuis)
- Draagvlak vanuit het management voor duurzame (beleids)ontwikkeling;
- Spreken van een gemeenschappelijke taal en werken vanuit duurzame principes;
- Meer kennis over duurzaamheid en duurzame aanpakken, instrumentarium en uitvoering.

De belangstelling voor duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) neemt toe. De structurele krachten die duurzaamheid en MVO aanjagen worden sterker. Dit geldt vooral voor het bedrijfs-leven, maar ook van publieke organisaties wordt verwacht dat ze hun steentje bijdragen en een voorbeeldrol spelen. Meer specifiek gelden voor gemeenten de volgende rollen en verantwoordelijkheden:

1. De gemeente als organisatie/bedrijf:
Het gaat hierbij om gemeentelijke organisatie en de voorbeeldfunctie die de organisatie heeft. Dit uit zich in besluitvorming, bedrijfsvoering (zoals huisvesting, wagenpark, afval en energie), inkoop en aanbesteding en personeelsbeleid (zoals medewerkertevredenheid en ziekteverzuim).

2. De gemeente als bevoegd gezag:
De gemeente is als bevoegd gezag 'leverancier' van bepaalde producten en diensten. Zij is bevoegd gezag voor wettelijke taken, zoals het verstrekken van vergunningen, afvalmanagement, onderwijs, zorg en cul-

tuur. Hierbij is zij kaderstellend en schept zij randvoorwaarden.

3. De gemeente als voorlichter/stimulator:
In deze rol is de gemeente hoeder van maatschappelijke belangen en kan anderen stimuleren ook hun rol in MVO in te nemen.

In dit thema focussen we vooral op de gemeente als organisatie/bedrijf. De gemeente als uitvoerder van taken en de gemeente als voorlichter/stimulator komen terug in de speerpunten voor zover ze daar onder vallen. Voor zover dat niet het geval is, zal aandacht hiervoor geborgd worden via de aanpak van versnelling en integrale verankering.

3. Financiële paragraaf

Projecten	Budgetten
Energie:	
Project Omgevingsvisie - juridische/beleidsmatige inbedding	0
Financiering	Onderzoek: 10.000
	Dekking financiële middelen, programmabegroting P&C cyclus
Bemensing	Huidig budget + uitkomst ROB onderzoek
Regionale Energie Strategie	12.500
Transitievisie Warmte	0 (zelfstandige begroting)
Netcapaciteit	ambtelijke uren
Inzet bronnen	25000 (eenmalig)
Zonneveldenbeleid	Communicatiemiddelen, 5000 euro.
Windplan West	60.000 (Uitvoering Regioplan, 774000/438480)
Ruimtelijke projecten	10.000 (ook voor CE en Klimaatadaptatie)
Wijkuitvoeringsplannen	Resultaat ROB
Handelingsperspectief overige woonwijken	Koppeling bijdrage energietransitie gebouwde omgeving, 100.000 procesgeld
Bedrijvenaanpak	Separaat begrotingsvoorstel P&C cyclus
Totaal (jaarlijks)	**€ 197,500**
Totaal (eenmalig)	**€ 25.000**

Circulaire Economie:	
Toepassing en monitoring van gebruik en bestemming van circulaire producten in de openbare ruimte en LIOR inrichten voor materialenpaspoorten	€ 10.000
Circulair en biobased bouwen	€ 10.000
Ondersteuning Praktoraat Circulaire Regionale Economie en stimuleren onderzoeken onderwijs binnen circulaire economie	€ 25.000 + € 10.000 (4x t/m 2024)
Stimuleren gebruik herbruikbare/recyclebare bekers en verbieden single use plastic bekers evenementen	€ 10.000 per jaar t/m 2024
Afval scholen en maatschappelijke organisaties gescheiden inzamelen	N.v.t.
Uitbannen single use plastics sportverenigingen en scholen	N.v.t. (communicatietraject)
Aansluiten overlegstructuren CE om een lerend en verbindend netwerk te blijven vormen.	N.v.t.
Pilotproject textielsortering	N.v.t.
Duurzame waterketen Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark	N.v.t.
Waterzuivering als energie en grondstoffenfabriek 2033	N.v.t.
Totaal (jaarlijks)	**€ 65.000**
Totaal (eenmalig)	**€ -**

Voedsel:	
Zaadje tot soep	€ 16.000
JOGG NL gekozen als pilotgebied voor de gezonde schoolomgeving	N.v.t.
Deelname vereniging Flevofood	€ 2.500
4 jaar aansluiten NDE structuur om zo voedseleducatie te vergroten op scholen	€10.000 NDE structuur
Het stimuleren of bijdragen aan projecten die voedselverspilling tegenaan (inclusief aandacht voor de week van de verspilling en week zonder vlees)	€ 7.500
Inbedden en afstemmen beleid omtrent voedsel	N.v.t.
Duurzaam Door	€ 7.500
Voedsel verbindt en onderzoeken voedselvraagstukken	€ 5.000 deelname en € 10.000 voor onderzoek
Totaal (jaarlijks)	€ 58.500
Totaal (eenmalig)	€ -

Fysieke leefomgeving:	
Beleidskader duurzame gebiedsontwikkeling	0
Opstellen Handreiking Klimaat Adaptatie	20.000
Uitvoeringsplan Klimaat adaptatie	20.000
Opstellen Natuurvisie	20.000
Actieplan Biodiversiteit	0
Verkenning boer-boer dialoog voor bermen inzet bloemrijk grasland	0
Onderzoeken oprichten kenniscentrum Stad & Natuur Lelystad	40.000
Onderzoek vergroten van areaal biodiverse landbouw	2.500
Aanbieden kennis over natuur aan inwoners	10.000
Milieuvriendelijk beheer	0
Toename van Groene Schoolpleinen	25.000
Samenwerking met Stichting Steenbreek	5.000
Totaal (jaarlijks)	-
Totaal (eenmalig)	€ 142.500

Mobiliteit	Mobiliteitsagenda

Thema De Duurzame Gemeente	
Opstellen wegingskader, monitoring & toetsing duurzaamheid	40.000
Monitoren & optimaliseren installaties gemeentelijk vastgoed	20.000
Jaarlijkse gesprekscyclus	0
Oriëntatie collectieve aanpak bedrijfsafval	10.000
Uitvoeren 2 pilotprojecten circulaire inkoop	3.000
Totaal (jaarlijks)	-
Totaal (eenmalig)	€ 73.000
Totaal (jaarlijks)	-
Totaal (eenmalig)	€ 73.000

Bijlage: overzicht projecten

Focuspunt(en): besparen, transformatie, opwekken

1.1. Omgevingsvisie - juridische/beleidsmatige inbedding	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	besparen, energieneutraliteit 2025
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord
Beleid	Omgevingsplan, Woonvisie, Vestigingsbeleid
Communicatie	Input leveren andere beleidsvelden
Rol F, R, S	Regisseren
I of R	Resultaat
Partners intern	Omgevingsvisie, wonen, ez, cm, JZV, concernstrategen
Partners extern	Ministerie EZK, BZK, (al)liander, Rvo, Rvb, Tennet, RWS, Centrada, NMFF, provincie, waterschap.
Monitoring	Klimaatmonitor
Startwaarde	Nulmeting 1990
Beoogd doel	49% 2030, 95% 2050.
Wie verantwoordelijk	Ambtelijk opdrachtgever / duurzaamheidsregisseurs
Budget (x1000)	0
Termijn (start - afronding)	-2021

Projectomschrijving: Inbedden van energiebesparing, opwek en transformatie in ruimtelijk beleid, factor van afweging, kapstok maatregelen in omgevingsplan en programma's. Bij nieuwe projecten willen we het effect op de energiehuishouding van Lelystad mee laten wegen in de beoordeling of en hoe we een bepaald project willen (laten) uitvoeren. Hiervoor is het nodig om het thema Energie als een omgevingsfactor te beschouwen waaraan getoetst kan en moet worden. Hiervoor is een juridische inbedding in gemeentelijk beleid nodig. Met de omgevingsvisie, Koersdocument en programma's zoals Lelystad Next Level is hiermee een begin gemaakt wat verder uitgewerkt moet gaan worden in de komende periode.

Focuspunt(en): besparen, transformatie, opwekken

1.2. Financiering duurzame energiemaatregelen	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Besparen, energieneutraliteit
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord, haalbaarheid, betaalbaarheid
Beleid	
Communicatie	Informeren
Rol F, R, S	Regisseren
I of R	Resultaat
Partners intern	EZ, team wonen, controllers,
Partners extern	Ministerie van EZK, BZK, EEF/Deon, banken, financiële instellingen, financiers ruimtelijke projecten
Monitoring	Beschikbare financieringsvormen en beschikbaarheid van deze vormen
Startwaarde	Nulmeting 2020
Beoogd doel	Haalbaar en betaalbaar.
Wie verantwoordelijk	Duurzaamheidsregisseurs
Budget (x1000)	Onderzoek: 10p.j. Dekking financiële middelen, programmabegroting P&C cyclus
Termijn (start - afronding)	-2025 (doorlopend tot 2050)

Projectomschrijving: De energietransitie haalbaar en betaalbaar maken voor woning- en vastgoedeigenaren en bedrijven. Dekking uitvoeringslasten (FTE's, middelen) intern en extern.

Speerpunt 1: Energie

Focuspunt(en): besparen, transformatie, opwekken

1.3. Bemensing energieopgaven	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Randvoorwaardelijk
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Randvoorwaardelijk
Beleid	
Communicatie	
Rol F, R, S	Regisseren
I of R	Resultaat
Partners intern	DT, college, raad
Partners extern	RES, provincie, Ministerie van EZK, BZK
Monitoring	P&C cyclus
Startwaarde	Huidige formatie
Beoogd doel	Afdoende formatie
Wie verantwoordelijk	Bestuurlijk opdrachtgever, ambtelijk opdrachtgever
Budget (x1000)	Huidig budget + uitkomst ROB onderzoek
Termijn (start - afronding)	-2025, doorlopend tot 2050

Projectomschrijving: Op orde brengen van de interne formatie voor het halen van de wettelijke en lokale taakstellingen. Voorbeelden hiervan zijn het opstellen en begeleiden van de Transitievisie Warmte, de volgorde der wijken en de wijkuitvoeringsplannen. Met deze producten is veel procesbegeleiding, expertise, communicatie en informatievoorziening nodig waar aanvullende formatie voor gevonden moet worden. Hier is nadrukkelijk de rol van de Rijksoverheid als financier van belang omdat de energietransitie gezien moet worden als een decentralisatieopgave vanuit het Rijk aan de gemeenten.

Focuspunt(en): opwekken, besparen, transformeren

1.4. Regionale Energie Strategie	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Energieneutraliteit in 2025
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord
Beleid	Implementatie duurzame energieprojecten in omgevingsplan
Communicatie	Vanuit RES
Rol F, R, S	Besluitvormend, regisserend
I of R	Resultaat
Partners intern	Omgevingsvisie, Stedenbouw&landschap, wonen, EZ, PM, CM,
Partners extern	Provincie, gemeenten, waterschap, maatschappelijke partners, bedrijfsleven
Monitoring	Concept RES, eigenstandige monitoring
Startwaarde	Startnotitie RES, Concept RES
Beoogd doel	Integratie energiebeleid in omgevingsvisie
Wie verantwoordelijk	duurzaamheidsregisseur
Budget (x1000)	12.5 p.j.
Termijn (start - afronding)	-2025 doorlopend tot 2050

Projectomschrijving: Regionale samenwerking afstemming energiebeleid op gebied van besparen, opwek duurzame energie en infrastructuur. Met de RES wordt regionaal onderzoek en uitvoering voorbereidt waarmee lokaal energiebeleid gemaakt en vastgesteld moet worden. Dit project heeft daarom veel raakvlakken en is voorloper van het project 1.1 Omgevingsvisie, juridische en beleidsmatige inbedding.
In de RES wordt nauw samengewerkt met Provincie, Gemeenten, Waterschap, woningbouwverenigingen, bedrijfsleven en belangenorganisaties.

Focuspunt(en): transformeren, besparen, opwekken

1.5. Transitievisie Warmte	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Energieneutraliteit in 2025
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord
Beleid	Zelfstandig beleid
Communicatie	Zelfstandige communicatiestrategie
Rol F, R, S	F, R en S
I of R	Resultaat
Partners intern	Wonen, EZ, S&L, PM, CM, JZV, O&S, DT, concernstrategen, omgevingsvisie,
Partners extern	Provincie, waterschap, Netbeheerders, corporaties, maatschappelijke instellingen, warmteleveranciers, BKL, VNO-NCM,
Monitoring	Aantal afkoppelingen aardgasnet, verbruik aardgas, ontwikkeling alternatieven
Startwaarde	aardgasverbruik 2020, aantal aansluitingen
Beoogd doel	Fossielvrije gebouwde omgeving in 2050
Wie verantwoordelijk	Ambtelijk opdrachtgever / duurzaamheidsregisseur
Budget (x1000)	0 (zelfstandige begroting)
Termijn (start - afronding)	2018 - 2025, doorlopend naar 2050

Projectomschrijving:

Visie op het fossielvrij maken van de gebouwde omgeving van Lelystad in 2050

Door:

- vaststellen van de spelregels
- vaststellen van de volgorde der wijken
- vaststellen van de eerste wijkuitvoeringsplannen

Focuspunt(en): opwekken

1.6. Netcapaciteit voor energie	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Energieneutraliteit in 2025
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord
Beleid	RES, TVW, zonneveldenbeleid, windplan
Communicatie	Op projectniveau
Rol F, R, S	Regisserend
I of R	Inspanning
Partners intern	PM, S&L, WABO, EZ,
Partners extern	Netbeheerders
Monitoring	Netinpassingscapaciteit, strategische planning
Startwaarde	Netimpactanalyse
Beoogd doel	Voldoende netcapaciteit, voorkomen netcongestie vertraging uitrol duurzame energieopwek.
Wie verantwoordelijk	Netbeheerders
Budget (x1000)	ambtelijke uren
Termijn (start - afronding)	2020-2025, doorlopend tot 2050

Projectomschrijving: Het beschikbaar krijgen van voldoende netcapaciteit om de op te wekken duurzame energie en de benodigde energie in de wijkuitvoeringsplannen te kunnen leveren.

Speerpunt 1: Energie

Focuspunt(en): opwekken, transformatie

1.7. Inzet duurzame energiebronnen	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Energieneutraliteit in 2025
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord
Beleid	RES, TVW, MRA-samenwerking
Communicatie	Informeren over beschikbaarheid en effectiviteit van bronnen, feiten en fabels
Rol F, R, S	Regisseren
I of R	Resultaat
Partners intern	PM, CM, S&L, omgevingsvisie
Partners extern	Energieleveranciers, netbeheerders, provincie, RES partners
Monitoring	Beschikbare bronnen
Startwaarde	huidige warmtekaart RES
Beoogd doel	Voldoende beschikbare duurzame warmte en elektriciteit 24/7
Wie verantwoordelijk	Duurzaamheidsregisseurs
Budget (x1000)	25 (eenmalig)
Termijn (start - afronding)	-2021, doorlopend actualiseren tot 2050

Projectomschrijving: Richtinggevende uitspraken over inzetbaarheid van oude en nieuwe duurzame energiebronnen, technieken.

Focuspunt(en): opwekken

1.8. Zonneveldenbeleid	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Energieneutraliteit 2025
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord
Beleid	Zonneveldenbeleid
Communicatie	Participeren beleidsvorming, informeren resultaat
Rol F, R, S	Regisserend, besluitvormend
I of R	Resultaat
Partners intern	S&L, Omgevingsvisie, WABO, CM, EZ
Partners extern	Provincie, netbeheerders, LTO, Lelystadse Boer, initiatiefnemers, NMFF, vastgoedeigenaren, bewoners
Monitoring	Nulmeting beschikbare ha
Startwaarde	Klimaatmonitor
Beoogd doel	Bijdrage energieneutraliteit 2025
Wie verantwoordelijk	Ambtelijk opdrachtgever / duurzaamheidsregisseur / interne afdeling / externe partij
Budget (x1000)	Communicatiemiddelen, 5 p.j.
Termijn (start - afronding)	2021, beleidscyclus

Projectomschrijving: Bepalen en uitvoeren van het uitnodigingskader waarbinnen (grootschalige) zonne-energie mogelijk wordt in Lelystad op daken, in stedelijk gebied en op gronden in het landelijk gebied.

Focuspunt(en): opwekken

1.9. Windplan West	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Energieneutraliteit 2025
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord
Beleid	Structuurvisie Windenergie op land, Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland
Communicatie	
Rol F, R, S	Stimuleren en Faciliteren
I of R	Resultaat
Partners intern	RO, BWT, Com
Partners extern	Rijk, Provincie, Initiatiefnemer
Monitoring	Opgesteld vermogen bij oude turbines en bij nieuw park
Startwaarde	44 turbines, 72,4 MW, 94,332 MWh (incl. 3 turbines in Dronten)
Beoogd doel	Met minder turbines meer productie
Wie verantwoordelijk	externe partij
Budget (x1000)	60 p.j. (Uitvoering Regioplan, 774000/438480)
Termijn (start - afronding)	2016 - onzeker)

Projectomschrijving: Op basis van het Regioplan Windenergie zijn er 3 projectgebieden voor windenergie in Lelystad gelegen; Blauw, Groen en West. De doelstelling is met minder turbines meer energie opwekken. Dit kan worden bereikt door de nieuwe generatie windturbines die hoger zijn en een groter vermogen hebben. Deze opschaling en sanering levert een significante bijdrage aan de gemeentelijke doelstelling om energieneutraal te zijn in 2025.

FFocuspunt(en): opwekken, transformeren

1.10. Ruimtelijke projecten	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Energieneutraliteit 2025, energieneutraal bouwen
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord
Beleid	TVW, Woonvisie, Vestigingsbeleid
Communicatie	Input projectgroepen, besparen, opwek, transformatie
Rol F, R, S	Regisserend
I of R	Resultaat
Partners intern	S&L, Wonen, EZ, CM, PM, concernstrategen, BOR, omgevingsvisie
Partners extern	Projectontwikkelaars, Centrada, externe adviseurs
Monitoring	Omgevingsplan, PvA's, inkoopvoorwaarden, aanbesteding
Startwaarde	Huidige situatie
Beoogd doel	Elk project is energie-inclusief of energie-positief ontworpen.
Wie verantwoordelijk	Ambtelijk opdrachtgever / duurzaamheidsregisseur
Budget (x1000)	10 p.j. (ook voor CE en Klimaatadaptatie)
Termijn (start - afronding)	2020-2025, doorlopend 2050

Projectomschrijving: in project 1.1 (Omgevingsvisie - juridische/beleidsmatige inbedding wordt de strategische inbedding van energie in de integrale beleidsstukken van de gemeente. Met dit project wordt hieraan in de individuele projecten invulling gegeven door de integrale inbedding van energiebesparing, opwek en transformatie, klimaatadaptatie en circulair bouwen in ruimtelijke ordeningsprojecten. .

Speerpunt 1: Energie

Focuspunt(en): transformeren

1.11. Wijkuitvoeringsplannen	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Energieneutraliteit 2025
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord
Beleid	TVW
Communicatie	Zelfstandig communicatiestrategie
Rol F, R, S	Regisserend
I of R	Resultaat
Partners intern	CM, PM, Wonen, S&L, O&S, WIZ, LNL, JZV
Partners extern	Wijkraden, Centrada, netbeheerders, bewonersvertegenwoordiging, bewoners, vastgoedeigenaren
Monitoring	Aantal aardgasaansluitingen, gasverbruik, elektriciteitsverbruik
Startwaarde	2020
Beoogd doel	Fossielvrij gebouwde omgeving, einddatum volgorde der wijken
Wie verantwoordelijk	Ambtelijk opdrachtgever / duurzaamheidsregisseurs, projectleiders
Budget (x1000)	Resultaat ROB
Termijn (start - afronding)	2021-2025, doorlopend tot 2050

Projectomschrijving: Beschrijving van de uitvoering naar een fossielvrij energiesysteem in wijken opgesteld samen met de bewoners, maatschappelijk instellingen, ondernemers en netbeheerders.

Focuspunt(en): besparen, transformeren

1.12. Handelingsperspectief overige woonwijken	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Energieneutraliteit 2025
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord
Beleid	TVW
Communicatie	Informeren, energieloket
Rol F, R, S	Faciliteren, Regisseren
I of R	Resultaat
Partners intern	CM, wonen, PM, controllers, subsidiebureau
Partners extern	NMFF, Energieloket, Provincie, RES,
Monitoring	Aantal aardgasaansluitingen, energieverbruik
Startwaarde	huidige situatie
Beoogd doel	Fossielvrije gebouwde omgeving door ondersteuning koplopers
Wie verantwoordelijk	duurzaamheidsregisseur / communicatie
Budget (x1000)	Koppeling bijdrage energietransitie gebouwde omgeving, 100 procesgeld p.j.
Termijn (start - afronding)	2020-2025, doorlopend 2050

Projectomschrijving: Informeren van woningeigenaren die vooruitlopend op het wijkuitvoeringsplan maatregelen willen treffen aan de woning.
Interactieve website met alle informatie, subsidiemogelijkheden, financieringsmogelijkheden.

Focuspunt(en): besparen, transformeren

1.13. Aanpak fossiele brandstoffen vrije bedrijventerreinen	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Energieneutraliteit 2025
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet, klimaatakkoord, WABO en WM, Activiteitenbesluit Omgevingswet
Beleid	TVW en handhavingsbeleid
Communicatie	Verleiden en informeren, adviseren door derden, handhaving
Rol F, R, S	F, R, S en besluitvormend
I of R	Inspanning
Partners intern	Team Wabo, EZ, omgevingsvisie, DT, JZV, communicatie
Partners extern	OFGV, provincie, RES, EEF, Deon, energieke regio, BKL, VNO-NCW, LTO, Lelystadse Boer, LAB, Rvo
Monitoring	Klimaatmonitor, aantal gasaansluitingen, EML, EED, handhavingsrapportages OFGV, energieverbruik,
Startwaarde	Huidig jaar
Beoogd doel	Energiebesparing, transformatie
Wie verantwoordelijk	Duurzaamheidsregisseurs, Team Wabo, PM, OFGV
Budget (x1000)	Separaat begrotingsvoorstel P&C cyclus
Termijn (start - afronding)	2020-2025, doorlopend 2050.

Projectomschrijving: energie-efficiënte en transformatie naar fossielvrij bedrijfsleven (gebouw en proces). Onderscheid tussen informeren, activeren, verleiden en handhaven.

Speerpunt 2: Afval & Circulaire Economie

Focuspunt(en): Secundaire grondstromen & sluiten kringlopen / Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling

2.1. Toepassing en monitoring van gebruik en bestemming van circulaire producten in de openbare ruimte. Beheersysteem inrichten voor materialenpaspoorten. Ruimte voor experimenten in de openbare ruimte.	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	**Verantwoorde productie Circulair maken van afvalstromen**
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	**Klimaatwet**
Beleid	**LNL, Raadsprogramma, Koersdocument, Handboek openbare ruimte**
Communicatie	**Persbericht**
Rol F, R, S	**Stimuleren**
I of R	**Inspanning**
Partners intern	**BOR, Projectmanagement, Ingenieursbureau**
Partners extern	**MRA, Provincie, Gemeenten**
Monitoring	**Monitoren van het percentage van aantal nieuwe circulaire producten in de openbare ruimte en zicht op de bestemming van afgeschreven producten. Beheersysteem wordt ingericht als materialenpaspoort.**
Startwaarde	**Onbekend**
Beoogd doel	**(Meer)gebruik maken en inzicht leveren in het aantal circulaire producten aanwezig in de openbare ruimte (monitoring van nieuwe producten vanaf 2021 in beheersysteem) Meedoen aan pilotprojecten waarbij hoogwaardige inzet van stromen uit de openbare ruimte wordt onderzocht en toegepast. Bij werkzaamheden waarbij producten vervallen aan de aannemer vanaf 2021 tot 2023 monitoren op welke wijze deze nu worden toegepast/verwerkt of blijven wanneer deze aan de aannemers vervallen. Tegelijkertijd bij nieuwe contracten met aannemers onderzoeken of eisen aan circulariteit te stellen zijn op het gebied van rapportage en een verplichte circulaire bestemming.**

Wie verantwoordelijk	**BOR/ Duurzaamheidsregisseur**
Budget (x1000)	**10**
Termijn (start - afronding)	**2021-2024**

Projectomschrijving: Met BOR wordt onderzocht op welke wijze circulariteit meetbaar kan worden gemaakt in het nieuwe Beheersysteem. Bijvoorbeeld door het percentage nieuw gebruikte circulaire producten te registreren en daarnaast te zoeken naar een circulaire bestemming voor producten afkomstig uit de openbare ruimte. Hierbij valt te denken aan hergebruik van afgeschreven producten, reparatie, of een circulaire toepassing van producten die vrijkomen bij groenonderhoud (zoals de berenklauw). Dit project focust zich op drie sporen:

1) Inzichtelijk maken van de hoeveelheid en waar in de stad circulaire producten aanwezig zijn en worden gebruikt (Beheersysteem als materialenpaspoort/omgevingsregister) vanaf 2021;
2) Meedoen aan pilotprojecten waarbij hoogwaardige(re) toepassing van producten uit de openbare ruimte wordt getest (Bijvoorbeeld berenklauw, MRA stromen, Plastic Fabriek Almere);
   Monitoring op welke wijze aan de aannemer vervallen materialen worden toegepast (2021-2023) en bij nieuw op te stellen contracten eisen stellen aan de rapportage over waar deze producten terecht komen en intern onderzoeken (en uitvoeren) of een circulaire bestemming van deze vrijkomende materialen te verplichten is. Waar mogelijk en nuttig wordt aansluiting gezocht met circulair inkopen en projecten in de MRA.

Focuspunt(en): Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling

2.2. Circulair & Biobased bouwen	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Verantwoorde productie, Circulair maken van afval-stromen, Bewuste consumptie, Meer scheiden
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet
Beleid	LNL, Raadsprogramma, Koersdocument, Woonvisie
Communicatie	Beleidsstukken en persberichten
Rol F, R, S	Stimuleren en Faciliteren
I of R	Resultaat
Partners intern	Team Ruimte/ Wonen, Projectmanagement,
	Ingenieursbureau, Stedenbouw & Landschap
Partners extern	RVO, MRA, Gemeente Almere, Projectontwikkelaars, Aannemers, Bouwbedrijven
	Architecten
Monitoring	n.v.t.
Startwaarde	Geen startwaarde
Beoogd doel	Uiterlijk eind 2024 heeft de gemeente Lelystad een (adaptief) kader hoe zij circulaire en biobased bouw-methodes toepassen binnen de gemeente.
Wie verantwoordelijk	Vakafdelingen voor implementatie
Budget (x1000)	10
Termijn (start - afronding)	2024

Projectomschrijving: Omdat Lelystad een groeiopgave heeft en betaalbaar wonen als belangrijke speer-punten heeft wordt onderzocht of circulaire/biobased bouw een interessant alternatief is voor de reguliere bouwvormen. Eind 2020 is hier al een start gemaakt met onderzoek naar houtbouw en CLT. In de komende jaren worden, binnen de marges en budgetten, keuzes gemaakt in de circulaire bouwvormen die aansluiten bij de Woonvisie. Er is ruimte voor experimenten en innovatieve bouwstijlen mits daar ook fondsen voor beschikbaar worden gesteld en kennis voor wordt vergaard. Waar waardevol en mogelijk wordt binnen bud-getten en capaciteit aangesloten bij MRA en landelijke initiatieven.

Speerpunt 2: Afval & Circulaire Economie

Focuspunt(en): Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling /

2.3. Ondersteuning Praktoraat Circulaire Regionale Economie en stimuleren onderzoeken onderwijs binnen circulaire economie	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	**Verantwoorde productie, Circulair maken van afvalstromen, Meer scheiden, Meer bewuste consumptie**
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	**Klimaatwet**
Beleid	**Raadsprogramma, Koersdocument, LNL,**
	Omgevingsvisie, Economische Visie
Communicatie	**Persberichten**
Rol F, R, S	**Faciliteren**
I of R	**Resultaat**
Partners intern	**Onderwijs**
Partners extern	**Hogeschool Windesheim, Praktoraat Circulaire Regionale Economie**
Monitoring	**Evaluatieverslagen CRE**
Startwaarde	**Geen**
Beoogd doel	**Een succesvolle uitrol van het CRE programma en Circulaire Economie in de scholen van Flevoland.**
	Eind 2024 heeft de gemeente daarnaast minimaal 3 lokale bedrijven via het onderwijs ondersteund bij innovatie en experimenten op het gebied van Circulaire Economie.
Wie verantwoordelijk	**Praktoraat CRE en Onderwijsinstellingen**
Budget (x1000)	**25 deelname praktoraat per jaar en 10 voor onderzoeken per jaar t/m 2024**
Termijn (start - afronding)	**2024**

Projectomschrijving: Samenwerking in de Triple Helix van bedrijven, onderwijs en overheden is belangrijk. Om human capital te genereren, ontwikkelingen en innovaties aan te jagen en dichterbij de doelen te komen tot een volledig circulaire economie in 2050.
Het Praktoraat Circulaire Regionale Economie is een uniek programma, gericht op het ontwikkelen van een curriculum dat mbo-studenten van niveau 2, 3, en 4 in staat stelt om kennis op te doen van de circulaire economie, de vraag van de klant naar circulaire oplossingen te beantwoorden en te stimuleren en getraind worden om voortdurend innovaties te implementeren in het werk Gemeente Lelystad ondersteunt het Praktoraat Circulaire Regionale Economie financieel maar ook door inzet in de stuurgroep. Daarnaast zal in de komende jaren via de gemeente Lelystad (onderwijs) worden bekeken of er koppeling mogelijk is met MRA onderwerpen in onder andere de Green Deal Duurzaam Herstel (nu nog onbekend of deze doorgaat). Naast ondersteuning van het praktoraat circulaire regionale economie wil de gemeente lokale ondernemingen ondersteunen via het praktoraat in experimenten en onderzoek naar circulaire oplossingen. Daarbij wordt ook bij elk onderzoek de verbinding gezocht met het onderwijs om zo leerlingen de kans te geven te leren van deze innovaties en experimenten.

Focuspunt(en): Secundaire grondstromen & sluiten kringlopen / Meer bewuste consumptie en meer scheiden

2.4. Stimuleren gebruik herbruikbare/recyclebare bekers en verbieden single use plastic bekers evenementen	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	**Meer scheiden, Circulair maken van afvalstromen**
	Verantwoorde productie, Meer bewuste consumptie
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	**Klimaatwet**
Beleid	**Omgevingsvisie, Raadsprogramma**
Communicatie	**Persbericht en in beleid**
Rol F, R, S	**Stimuleren**
I of R	**Resultaat**
Partners intern	**Dienstverlening/Stadstoezicht**
Partners extern	**Organisatoren, ECL, MRA**
Monitoring	**Aantal evenementen waarbij single use plastic bekers worden gerecycled of waarbij gebruik gemaakt wordt van een statiegeldbekersysteem**
	Aantal kg afgevoerde bekers.
Startwaarde	**Nog geen waarde bekend.**
Beoogd doel	**Vanaf 2021 worden gesprekken gevoerd met organisatoren en pilots gedraaid om te wennen aan andere bekersystemen. Door middel van subsidies worden bijdrages geleverd om de kosten te dekken.**
	Eind 2024 zijn single use plastic bekers verboden bij grotere evenementen op afgebakende terreinen.
Wie verantwoordelijk	**Duurzaamheidsregisseur & Vergunningen (evenementenbeleid)**
Budget (x1000)	**10 t/m 2024**
Termijn (start - afronding)	**2024**

Projectomschrijving: 50% Van al het plastic afval in zee bestaat uit Single Use Plastics (SUP). 3% Van de SUP's in zee bestaat uit plastic drinkbekers. Met de Single Use Plastics (SUP) richtlijn komt er vanuit Europees verband in 2021 Nederlandse wetgeving om het gebruik van wegwerpplastic te verbieden en te verminderen. Voor drinkbekers worden landelijk bewustmakingsmaatregelen opgestart, een producentenverantwoordelijkheid en zal vermindering van gebruik in 2026 ten opzichte van 2022 een doel worden. Lelystad wil hier aan bijdragen. Bij festivals en evenementen wordt veel gebruik gemaakt van wegwerpbekers die niet apart worden ingezameld of gerecycled. Dit terwijl er landelijk al methodieken zijn waarbij gebruik wordt gemaakt van statiegeldbekers of een gescheiden inzamelsysteem waarbij gebruikte bekers worden gerecycled. Tot 2024 wil de gemeente Lelystad het gebruik van statiegeldsystemen of de aparte inzameling en recycling van wegwerpbekers stimuleren om tenslotte in 2025 dit gebruik te verplichten. Met het stimuleren hiervan geeft het de organisatoren een kans om te wennen en te experimenteren met een nieuw systeem dat voor hen het beste past. Waar mogelijk wordt samenwerking gezocht en aangesloten bij MRA aanpak.

Speerpunt 2: Afval & Circulaire Economie

Focuspunt(en): Secundaire grondstromen & sluiten kringlopen / Meer bewuste consumptie en meer scheiden

2.5. Afval scholen en maatschappelijke organisaties gescheiden inzamelen	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Meer scheiden, Circulair maken van afvalstromen
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet
Beleid	LNL, Koersdocument
Communicatie	Persbericht, College of Raadsvoorstel
Rol F, R, S	Stimuleren
I of R	Inspanning
Partners intern	Afvalbeleid/ BOR, Onderwijs
Partners extern	Scholen Lelystad, Provincie, HVC Inzamelaars/verwerkers
Monitoring	Aantal scholen en maatschappelijke organisaties dat meedoet aan het scheiden van afvalstoffen.
Startwaarde	Nu nog onbekend.
Beoogd doel	Eind 2024 moet 60% van de scholen in Lelystad afval scheiden en gescheiden laten inzamelen.
Wie verantwoordelijk	Afvalbeleid
Budget (x1000)	N.v.t.
Termijn (start - afronding)	2024

Projectomschrijving: Scholen en maatschappelijke organisaties bewegen naar afvalscheiding om zo meer maatschappelijke impact te bereiken. De bouwstenen zouden hier landelijk al gereed voor moeten zijn om wettelijk ook het KWD afval (kantoren winkels en diensten) dat lijkt op huishoudelijk afval, gescheiden in te kunnen zamelen. Het is nu ook deels aan de wil van betrokken partijen om hier op in te zetten en verantwoordelijkheid te pakken. De provincie Flevoland heeft aangegeven dit project gezamenlijk met de gemeenten op te willen pakken. Lelystad zou dit graag nog breder trekken door ook grotere maatschappelijke organisaties mee te laten doen.

Focuspunt(en): Meer bewuste consumptie en meer scheiden / speerpunt overschrijdend

2.6. Uitbannen single use plastics sportverenigingen en scholen	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Meer bewuste consumptie, Meer scheiden
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet
Beleid	p.m.
Communicatie	Persberichten/Folder
Rol F, R, S	Stimuleren
I of R	Inspanning
Partners intern	Onderwijs
Partners extern	Plastic Promise, Sportbedrijf, Sportverenigingen Scholen, Stichting School
Monitoring	p.m.
Startwaarde	0
Beoogd doel	Het aantal wegwerpbekers is in 2024 gereduceerd bij scholen en sportverenigingen
Wie verantwoordelijk	Sportbedrijf (benaderen) / Scholen/ sportverenigingen
Budget (x1000)	N.v.t.
Termijn (start - afronding)	2022-2024

Projectomschrijving: Met de Single Use Plastics (SUP) richtlijn komt er vanuit Europees verband in 2021 Nederlandse wetgeving om het gebruik van wegwerpplastic te verbieden en te verminderen. 50% Van het afval in de oceanen bestaat uit SUP's en 86% bestaat uit SUP's uit de top 10. Een aantal SUP's worden verboden. Voor drinkbekers worden landelijk bewustmakingsmaatregelen opgestart, een producentenverantwoordelijkheid en zal vermindering van gebruik in 2026 ten opzichte van 2022 een doel worden. Lelystad wil hier aan bijdragen door scholen en sportverenigingen te motiveren en te bewegen om af te stappen van het gebruik van wegwerp-plastic bekers.

Focuspunt(en): Secundaire grondstromen & sluiten kringlopen/ Meer bewuste consumptie en meer scheiden

2.7. Pilotproject textielsortering	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Meer scheiden, Circulair maken van afvalstromen, Meer bewuste consumptie
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet
Beleid	p.m.
Communicatie	Persberichten
Rol F, R, S	Stimuleren
I of R	Inspanning
Partners intern	Afvalbeleid
Partners extern	MRA, Groene Sluis, HVC, Rataplan
Monitoring	Ingezamelde kilo's textiel per inzamelronde Herbruikbare kilo's textiel per inzamelronde: wat wordt in de winkel verkocht Niet bruikbare kilo's textiel per inzamelronde Restromen per inzamelronde Respons ingezamelde zakken versus uitgedeelde zakken. Tevredenheid bewoners (service-beleving)
Startwaarde	Onbekend is onderdeel van de inventarisatie
Beoogd doel	Hoogwaardiger verwerking van huishoudelijk textiel (hogere stap in de R-ladder) Verbetering van het inzamelresultaat (aantal kilo textiel per huishouden) CO2-besparing door lokaal hergebruik en sortering Is hier een goede businesscase voor betrokken partijen?
Wie verantwoordelijk	Groene Sluis/ HVC/ Rataplan
Budget (x1000)	N.v.t.
Termijn (start - afronding)	2021

Projectomschrijving: Pilotproject om hoogwaardige textielsortering in Lelystad te testen om herbruikbaar textiel een tweede leven in Lelystad te geven. Textiel wordt door hoog-frequente inzameling (1*6 weken of 1*8weken) huis-aan-huis opgehaald door de Groene Sluis. Het ingezamelde materiaal wordt door de Groene Sluis gesorteerd en zoveel mogelijk in Lelystad als second-hand verkocht. Het resterende textiel wordt via het gemeentelijke contract met HVC voor verdere verwerking aangeboden. Eventuele stoorstoffen in het ingezamelde materiaal mogen ook aan de gemeente aangeboden worden (restafval).

Focuspunt(en): Meer bewuste consumptie en meer scheiden

2.8. Duurzame waterketen Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Meer bewuste consumptie, Circulair maken afvalstromen
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet
Beleid	Koersdocument, Omgevingsvisie, Kadernota Duurzaamheid
Communicatie	N.v.t.
Rol F, R, S	N.v.t.
I of R	Resultaat
Partners intern	BOR
Partners extern	Waterschap, Provincie Flevoland, LA/LAB
Monitoring	N.v.t.
Startwaarde	N.v.t.
Beoogd doel	Duurzame waterketen
Wie verantwoordelijk	LAB + Waterschap BOR is betrokkene
Budget (x1000)	N.v.t.
Termijn (start - afronding)	2021-2022

Projectomschrijving: Samen met provincie, Waterschap en LA en LAB van het vliegveld en bijbehorend kantorenpark wordt gestuurd op een duurzame waterketen. Er wordt een zogenaamd vacuümsysteem gebruikt, waarbij slechts 10% van het normale spoelwater wordt gebruikt. Daarnaast is het de bedoeling dat er lokaal gezuiverd gaat worden. Gemeente gaat dit systeem beheren, terwijl het Waterschap zorg draagt voor de zuivering.

Speerpunt 2: Afval & Circulaire Economie

Focuspunt(en): Secundaire grondstoffen en sluiten kringlopen

2.9. Waterzuivering als energie en grondstoffenfabriek 2033	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Circulair maken afvalstromen
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet
Beleid	Kadernota Duurzaamheid
Communicatie	N.v.t.
Rol F, R, S	N.v.t.
I of R	Resultaat
Partners intern	BOR
Partners extern	Waterschap
Monitoring	N.v.t.
Startwaarde	N.v.t.
Beoogd doel	In 2033 een energie en grondstoffenfabriek
Wie verantwoordelijk	Waterschap is initiatiefnemer, BOR betrokkene
Budget (x1000)	N.v.t.
Termijn (start - afronding)	2021-2033

Projectomschrijving: Het Waterschap wil op de zuivering medio 2033 een energie en grondstoffenfabriek hebben staan. Doel is energie uit afvalwater halen en van afvalstoffen uit het afvalwater naar grondstoffen werken.

Focuspunt(en): Hogere consumptie gezonde lokale producten / Voedseleducatie

3.1. Zaadje tot soep	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Hogere consumptie van gezonde lokale producten, een sterkere relatie met gezondheidsbeleid en parkenbeleid
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	-
Beleid	Koersdocument, LNL, Omgevingsvisie
Communicatie	Persberichten
Rol F, R, S	Faciliteren
I of R	Resultaat
Partners intern	Gezondheidsbeleid, Onderwijs
Partners extern	IVN, Lelystadse Boer, Kinderdagverblijven, VMBO Aeres, Praktijkschool
Monitoring	Evaluatieverslagen van project Zaadje tot soep
Startwaarde	Lopend project
Beoogd doel	Kinderen in diverse leeftijdscategorieën kennis laten maken met telen en verwerking van gezond lokaal voedsel tot en met 2024.
Wie verantwoordelijk	IVN
Budget (x1000)	16
Termijn (start - afronding)	2021-2024

Projectomschrijving: Vanuit de behoefte van verschillende onderwijspartijen uit de onderwijskolom, om samen op een meer projectmatige wijze invulling te geven aan educatie rondom duurzame ontwikkeling, is in 2017 de aanpak van Zaadje tot Soep ontwikkeld als aanpak voor een doorgaande leerlijn duurzaamheid. Basisonderwijs, voortgezet- en middelbaar onderwijs, BSO en kinderopvang organisaties in Lelystad werken hierin samen met ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarbij worden groenten letterlijk van zaadje tot soep verwerkt in diverse leeftijdscategorieën en vindt kennis plaats over het zaaien, verzorgen, oogsten en koken en proeven van groenten. Met de voortgang en ondersteuning van dit project in de komende jaren zorgen we voor structurele verbinding tussen lokaal onderwijs en bedrijfsleven, in de vorm van een doorgaande leerlijn tussen ko, po, vo, mbo, (hbo) en lokaal bedrijfsleven, op het gebied van duurzaamheid.

Focuspunt(en): Hogere consumptie gezonde lokale producten / Voedseleducatie

3.2. JOGG NL gekozen als pilotgebied voor de gezonde schoolomgeving	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Hogere consumptie van gezonde lokale producten, een sterkere relatie met gezondheidsbeleid en parkenbeleid
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	-
Beleid	Koersdocument, LNL
Communicatie	p.m.
Rol F, R, S	Stimuleren
I of R	Inspanning
Partners intern	Gezondheidsbeleid, Onderwijs
Partners extern	JOGG, Porteum, GGD
Monitoring	p.m.
Startwaarde	0
Beoogd doel	Aangezien dit een pilot is zullen de uitkomsten van dit project moeten leiden tot conclusies en aanbevelingen voor eventuele verdere uitrol.
Wie verantwoordelijk	JOGG
Budget (x1000)	n.v.t.
Termijn (start - afronding)	2021

Projectomschrijving: De gemeente Lelystad doet mee aan de landelijke pilot Gezonde Voedselomgeving en is geselecteerd door JOGG (jongeren op gezond gewicht) om samen met de gemeente Alkmaar en Katwijk te participeren. De pilot richt zich op een integrale aanpak om leerlingen gedurende de schooldag een gezondere voedingskeuze te laten maken. Lelystad biedt een unieke kans om vanaf de basis te werken aan een gezonde voedselomgeving bij het Porteum. Als leidraad wordt hiervoor een door JOGG ontwikkeld raamwerk gebruikt aan de hand van 3 sporen:

1. Rol gemeente: Beperken ongezond voedingsaanbod
2. Rondom School: Gezonder maken bestaand voedingsaanbod
3. Binnen de school: Keuzegedrag leerlingen beïnvloeden

Speerpunt 3: Voedsel

Doel van de pilot is gedurende het schooljaar 2020/2021 het raamwerk in de praktijk te toetsen. Gedurende de pilotfase wordt gekeken naar:

- De haalbaarheid: kunnen de beoogde doelen gehaald worden vanuit de inzet van de JOGG-gemeenten (zowel proces- als resultaatdoelen).
- De schaalbaarheid: is het raamwerk toe te passen voor een grote groep JOGG-gemeenten zonder de extra pilotondersteuning.

Het uiteindelijke doel van het implementeren van het raamwerk is dat vo- en mbo-leerlingen gezondere voedingskeuzes tijdens een schooldag maken. Zowel binnen als buiten de school. Duurzaamheid versterkt hierbij het gezondheidsbeleid en brengt kennis in van lokale initiateven. Met het project waarbij de stimulering van voedseleducatie op scholen over gezond en lokaal voedsel wordt toegepast, wordt in nader overleg ook bekeken of vanuit Duurzaamheid dit project kan worden gestimuleerd.

Focuspunt(en): Hogere consumptie gezonde lokale producten / Voedseleducatie/ Voedselverspilling tegengaan

3.3. Deelname Vereniging Flevofood	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	**Hogere consumptie van gezonde lokale producten**
	Meer lokale verwerking en afzet, Minder verspilling in elk onderdeel van de voedselketen. Een sterkere relatie met gezondheidsbeleid en parkenbeleid
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	**-**
Beleid	**-**
Communicatie	**Persberichten**
Rol F, R, S	**Stimuleren**
I of R	**Inspanning**
Partners intern	**Onderwijs, Armoedebeleid**
Partners extern	**Flevofood, Lelystadse Boer, Flevolandse gemeenten,**
	Provincie
Monitoring	**N.v.t.**
Startwaarde	**0**
Beoogd doel	**Lelystad is duurzaam lid van de Vereniging Flevofood**
Wie verantwoordelijk	**duurzaamheidsregisseur /externe partijen**
Termijn (start - afronding)	**2024**
Budget (x1000)	**10 t/m 2024**
Termijn (start - afronding)	**2024**

Projectomschrijving: Lelystad zal lid blijven van de Verenging Flevofood in de lopende periode van dit uitvoeringsprogramma.

Focuspunt(en): Hogere consumptie gezonde lokale producten / Voedseleducatie / Voedselverspilling tegengaan

3.4. Vergroten van voedseleducatie op scholen 4 jaar aansluiten NDE structuur	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Hogere consumptie van gezonde lokale producten Een sterkere relatie met gezondheidsbeleid en parkenbeleid, Minder verspilling in elk onderdeel van de keten
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Omgevingsvisie
Beleid	Koersdocument, LNL, Omgevingsvisie
Communicatie	Persbericht
Rol F, R, S	Faciliteren
I of R	Resultaat
Partners intern	Onderwijs, Gezondheidsbeleid
Partners extern	Onderwijsinstellingen, IVN, Lelystadse Boer, GGD
Monitoring	Evaluatieverslagen IVN
Startwaarde	0
Beoogd doel	Alle scholen in Lelystad hebben toegang tot de NDE structuur t/m 2024. Tot 2024 is een jaarlijkse bijdrage beschikbaar.
Wie verantwoordelijk	Duurzaamheidsregisseur/ Externe partijen
Budget (x1000)	15
Termijn (start - afronding)	2021-2024

Projectomschrijving: Kennis over de wijze van productie van voedsel, hoe dit moet worden klaargemaakt en wat gezond voedsel eigenlijk is, begint bij de jeugd. Gemeente Lelystad wil een bijdrage hieraan leveren door in de komende jaren voedseleducatie via de NDE structuur mogelijk te maken. Met de online NDE boekingssysteem wordt het aanbod van voedseleducatie voor scholen beschikbaar . Aansluiting op dit gremia vraagt een jaarlijkse bijdrage. Vanuit duurzaam voedsel zal een deel van de jaarlijkse bijdrage beschikbaar zijn zodat scholen hier gebruik van kunnen maken.

Focuspunt(en): Voedselverspilling tegengaan

3.5. Het stimuleren of bijdragen aan projecten die voedselverspilling tegenaan (inclusief aandacht voor de week van de verspilling en de week zonder vlees)	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Minder verspilling in elk onderdeel van de voedselketen. Hogere consumptie van gezonde lokale producten. Bundeling van de distributie. Meer lokale verwerking en afzet
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	Klimaatwet
Beleid	Omgevingsvisie
Communicatie	Persberichten
Rol F, R, S	Faciliteren/Stimuleren
I of R	Resultaat
Partners intern	Ideeënmakelaar
Partners extern	Maatschappelijke organisaties, Stichtingen, Onderwijs
Monitoring	N.v.t. maar waar mogelijk bijhouden aantal kg “gered” voedsel.
Startwaarde	0
Beoogd doel	Vermindering van voedselverspilling in huishoudens en/of bij bedrijven en aandacht geven aan de vermindering van consumptie van vlees.
Wie verantwoordelijk	Externe partijen
Budget (x1000)	€ 7.500
Termijn (start - afronding)	2021-2024

Projectomschrijving: Jaarlijks verspillen Nederlanders circa 34 kg aan voedsel enkel in hun huishouden per jaar. Dit is circa 1/3e wat in de gehele keten wordt verspild. Lelystad wil een bijdrage leveren aan de voorkoming van voedselverspilling. Jaarlijks dragen we bij aan project(en) die voedselverspilling tegengaan. Te denken valt aan sociale keukens, bedrijven die gebruik maken van anders verspilde voedseloverschotten, deelname aan de week van de voedselverspilling, en de week zonder vlees. Een bijdrage vanuit de kant van de gemeente kan geleverd worden in uren, financieel (beperkt) of door communicatie. Daarnaast zal de gemeente Lelystad jaarlijks de week van de verspilling en de week zonder vlees ondersteunen om een bijdrage te leveren aan bewustwording bij burgers en personeel van voedselverspilling, de impact van vleesproductie op het milieu en wat zij hiertegen kunnen doen

Speerpunt 3: Voedsel

Focuspunt(en): Hogere consumptie gezonde lokale producten / Voedseleducatie / Voedselverspilling tegengaan

3.6. Inbedden en afstemmen beleid omtrent voedsel	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Hogere consumptie van gezonde lokale producten,
	Een sterkere relatie met gezondheidsbeleid en parkenbeleid, Meer lokale verwerking en afzet,
	Minder verspilling in elk onderdeel van de voedselketen
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	-
Beleid	Koersdocument, Omgevingsvisie
Communicatie	N.v.t.
Rol F, R, S	Regisseren
I of R	Resultaat
Partners intern	Onderwijs, Gezondheidsbeleid
Partners extern	Indien nodig
Monitoring	N.v.t.
Startwaarde	Afstemming is sinds eind 2020 georganiseerd
Beoogd doel	Periodieke afstemming op deze beleidsterreinen omtrent voedsel vindt plaats.
Wie verantwoordelijk	Duurzaamheidsregisseur
Budget (x1000)	n.v.t.
Termijn (start - afronding)	2021

Projectomschrijving: Voedsel is een thema dat meerdere beleidsterreinen overschrijd binnen de gemeente. Gezondheidsbeleid, onderwijs en duurzaamheid zijn voorbeelden hiervan. Een omgeving waarbij gezond en betaalbaar voedsel de norm is leidt tot een betere gezondheid.

Focuspunt(en): Hogere consumptie gezonde lokale producten / Voedseleducatie / Voedselverspilling tegengaan / Secundaire grondstromen & sluiten kringlopen / Meer bewuste consumptie en meer scheiden

3.7. Duurzaam Door	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	Hogere consumptie van gezonde lokale producten, Meer lokale verwerking en afzet, Minder verspilling in elk onderdeel van de voedselketen. Een sterkere relatie met gezondheidsbeleid en parkenbeleid, meer bewuste consumptie, verantwoorde productie, meer scheiden (75% in 2020), circulair maken van afvalstromen
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	-
Beleid	Omgevingsvisie, Koersdocument
Communicatie	Persberichten
Rol F, R, S	Stimuleren
I of R	Resultaat
Partners intern	Onderwijs, Gezondheidsbeleid
Partners extern	Provincie, Scholen, IVN, NMFF, Lelystadse Boer
Monitoring	Evaluatieverslagen Duurzaam Door
Startwaarde	Dit is een lopend project.
Beoogd doel	Uitvoering van innovatieve en experimentele projecten
Wie verantwoordelijk	Partijen die projecten uitvoeren Duurzaam Door
Budget (x1000)	7,5
Termijn (start - afronding)	2021-2024

Projectomschrijving: Duurzaam Door is een vierjarig programma waaraan Lelystad deelneemt. Elke vier jaar wordt bezien of er een nieuw programma komt.

De gefacilieerde projecten starten vaak als 'zaadjes' en staan na ca. 4 jaar in de kinderschoenen. Het mogen experimenten zijn die niet altijd (direct) tot wasdom komen. Vaak blijkt dat de geesten nog rijp gemaakt moeten worden, maar dat een dergelijke start noodzakelijk is om later tot een groter succes te komen. Het claimen van successen is daardoor lastig.

Speerpunt 3: Voedsel

Voorbeelden hiervan zijn onder meer:

- Het Flevofoodnetwork (verbindt de voedselondernemers uit de hele keten zoals agrarische sectoren, handel, verwerking, horeca en catering). Men werkt in gezamenlijkheid aan het merk Flevoland en het verkorten van de voedselketen.
- De duurzaamheidsknooppunten in Flevoland (Duurzaamheidscommunities in Almere, Lelystad, Noordoostpolder en Urk en de duurzaamheidswinkel in Lelystad),
- Het energieloket Flevoland waar burgers en bedrijven informatie kunnen krijgen over verduurzaming van woningen en panden
- De ontwikkelvereniging Zeewolde (bewoners, agrarische ondernemers en wind-moleneigenaren welke gezamenlijk werken aan het Windpark Zeewolde).

Dit project heeft als intentie om ruimte te maken voor innovatieve en experimentele projecten binnen Flevoland op het gebied van duurzaamheid. In Flevoland is een coalitie gevormd van partijen die aan Duurzaam Door Flevoland bijdragen. De bestuurders van deze coalitie hebben besloten dat de projecten Duurzaam Door in de programma periode 2017 - 2020 gericht moeten zijn op de thema's voedsel en circulaire economie voor de programmaperiode 2017 – 2020 en dan met name op jeugd. In mei 2021 vindt commitment plaats voor de komende vier jaar en een nieuw programma plaats voor Duurzaam Door.

Speerpunt 3: Voedsel

Focuspunt(en): Hogere consumptie gezonde lokale producten / Voedseleducatie / Voedselverspilling tegengaan

3.8. Voedsel Verbindt en onderzoeken voedselvraagstukken	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	**Hogere consumptie van gezonde lokale producten,**
	Meer lokale verwerking en afzet, Een bundeling van de distributie, Minder verspilling in elk onderdeel van de voedselketen. Een sterkere relatie met gezondheidsbeleid en parkenbeleid
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	**Klimaatwet**
Beleid	**Koersdocument, LNL, Omgevingsvisie**
Communicatie	**Persberichten**
Rol F, R, S	**Faciliteren, Stimuleren**
I of R	**Resultaat**
Partners intern	**Onderwijs, Gezondheidsbeleid**
Partners extern	**Onderwijsinstellingen, Overheden, Flevofood, Lelystadse Boer, Bedrijfsleven**
Monitoring	**Evaluatieverslagen en monitoring aantal uitgevoerde onderzoeken.**
Startwaarde	**0**
Beoogd doel	**Gemeente Lelystad is deelnemer aan Voedsel Verbindt en nut deze samenwerking uit voor het aanjagen van lokale voedselketens, onderzoek en verbeteringen van de agrofood sector en kringlooplandbouw. In de periode tot 2024 faciliteert de gemeente Lelystad minimaal drie onderzoeken naar voedselvraagstukken.**
Wie verantwoordelijk	**Voedsel Verbindt en onderwijsinstellingen**
Budget (x1000)	**15**
Termijn (start - afronding)	**2024**

Projectomschrijving:

Voedsel Verbindt is een activerend platform dat een overzicht biedt van relevante Agri & Food initiatieven, ontwikkelingen, projecten en partijen uit de regio. De stichting heeft ten doel: het verwezenlijken van een robuust, duurzaam en gezond regionaal voedselsysteem ten behoeve van een leefbare metropoolregio Amsterdam en omliggende agrarische gebieden en voorts al hetgeen met het vorenstaande direct of indirect verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord. De gemeente Lelystad heeft in eerder stadia aangegeven bij te willen dragen aan Voedsel Verbindt, Thema Circulaire Voedseleconomie. Eind 2020 zal een keuze worden gemaakt of dit het thema blijft waar Lelystad in blijft participeren. Doel is door middel van dit medium en met de leden van Voedsel Verbindt voedselvraagstukken gezamenlijk op te pakken. Denk aan verbeteren van de korte ketens, het tegengaan van voedselverspilling of de stimulering van gezonde lokale (duurzame) producten, kringlooplandbouw of circulaire oplossingen voor voedsel mogelijk te maken.

Voedselproductie, de lokale korte keten, de wijze van produceren, de impact van voedsel op de volksgezondheid, verspilling en impact op dierenwelzijn en het milieu. Deze onderwerpen staan allen onder spanning met elkaar en onder de aandacht. Duurzame voedselproductie is met een veranderend klimaat en een steeds toenemende bevolkingsgroei een belangrijk onderwerp. Hoe houd je een balans tussen grondgebruik, duurzame productie en voldoende aanbod van gezond voedsel? Door middel van een koppeling van de triple helix wil gemeente Lelystad een brug slaan tussen bedrijven, onderwijs en burgers. In dit project worden voedselvraagstukken die raken aan de doelstellingen uit de Kadernota gefaciliteerd.

Focuspunt : Voorkomen van hitte, droogte en wateroverlast

4.1. Opstellen Handreiking Klimaat Adaptatie	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Raadsprogramma
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	Deltaplan Regionale Adaptatie
Beleid	LIOR, Omgevingsvisie
Communicatie	College & Raad, Intranet, Persbericht
Rol	Regisseren
Partners intern	BOR, S&L, PM
Partners extern	KAF
Monitoring	
Startwaarde	0
Beoogd doel	Vastgestelde Handreiking Klimaat Adaptatie
Wie verantwoordelijk	KAF
Budget (x 1000)	20
Termijn (start – afronding)	2020-2021

Projectomschrijving:

Om in 2050 klimaat adaptief en waterrobuust te zijn moeten deze onderwerpen integraal worden meegenomen in onze beleidsstukken, uitvoering en beheer. We organiseren vanuit het KAF Masterclasses om samen toe te werken naar een handreiking welke als kennisbank fungeert voor onze beleidsmakers, uitvoerders en beheerders. Hierin is onder andere informatie te vinden over te nemen maatregelen, daaraan verbonden kosten, gevolgen voor beheer en voorbeeld projecten.

Focuspunt : Voorkomen van hitte, droogte en wateroverlast

4.2. Uitvoeringsplan Klimaat adaptatie	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Raadsprogramma
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	Deltaplan Regionale Adaptatie
Beleid	Koersdocument, Omgevingsvisie
Communicatie	College & Raad, Intranet
Rol	Regisseren
Partners intern	BOR, S&L, PM
Partners extern	KAF
Monitoring	
Startwaarde	0
Beoogd doel	Opgesteld uitvoeringsplan met maatregelen die wij kunnen vertalen naar gemeentelijke organisatie
Wie verantwoordelijk	KAF
Budget (x 1000)	20
Termijn (start – afronding)	2020-2024

Projectomschrijving:

Vanuit DPRA heeft Flevoland de opdracht om binnen de werkregio een uitvoeringsplan klimaat adaptatie op te stellen. Hierin geven we aan welke maatregelen we gaan nemen om in 2050 klimaat adaptief en waterrobuust te zijn. Dit is ook gekoppeld aan uitvoering.

Speerpunt 4: Fysieke leefomgeving

Focuspunt : Vergroenen van de stad

4.3. Beleidskader duurzame gebiedsontwikkeling	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Kadernota
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	
Beleid	LIOR, KSP, Omgevingsvisie, MRA
Communicatie	College & Raad
Rol	Regisseren
Partners intern	PM, S&L, BOR, Wonen
Partners extern	
Monitoring	
Startwaarde	0
Beoogd doel	Duurzaamheid is vertrekpunt voor gebiedsontwikkeling en
	Omgevingsvisie.
Wie verantwoordelijk	Directeur S&O
Budget (x 1000)	0
Termijn (start - afronding)	2021-2024

Projectomschrijving:

Inhoudelijk richting geven en organisatorische verankering van duurzame gebiedsontwikkeling in de organisatie. Er wordt een werkwijze ontwikkeld hoe duurzaamheid in praktijk vormgegeven wordt (o.a. vertaald in herzien KSP (Kwaliteit Structuur Plan)).

Focuspunt : Vergroenen van de stad

4.4. Opstellen Natuurvisie	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Vergroening van de stad, Natuurinclusief ontwikkelen en beheren
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	Wet natuurbescherming
Beleid	Koersdocument, LNL, Omgevingsvisie
Communicatie	Persberichten, Factsheets, Infografics
Rol	Initiëren / regisseren
Partners intern	LNL, Omgevingsbeleid, Stedenbouw en landschap, Beheer (onderwijs, gezondheid)
Partners extern	Piet Verdonschot, WUR, KNNV, IVN, provincie, Waterschap, Rijk (bossenstrategie)
Monitoring	Monitoringplan 'Meten is Weten'
Startwaarde	0
Beoogd doel	Ecologische gezonde stad waarin beschermde soorten in een goede stand van instandhouding zijn en blijven.
Wie verantwoordelijk	Ambtelijk opdrachtgever (Directeur Fysiek?)
Budget (x 1000)	20
Termijn (start – afronding)	2021-2024

Projectomschrijving:

In het kader van LNL, Lelystad als Hoofdstad van de Nieuwe Natuur is het zeer belangrijk een visie op natuur op te stellen. Dit is de basis voor vele andere visies en beleidstukken. Milieuvriendelijk beheer en inrichting op basis van biodiversiteit en indicatiesoorten. Onderdeel hiervan is het opstellen van een Groenstructuurplan waarin we vastleggen hoe de ecologische hoofdstructuur groene zones in de stad met elkaar verbind. Onder dit project valt ook het opstellen van een Visie Stedelijke Biodiversiteit.

Focuspunt : Vergroenen van de stad

4.5. Actieplan Biodiversiteit	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Toename doelsoorten
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	Wet Natuurbescherming
Beleid	Omgevingsvisie, Koersdocument
Communicatie	Intranet, College & Raad
Rol	Participeren
Partners intern	BOR, S&L
Partners extern	LTO, FAC, PFL
Monitoring	
Startwaarde	
Beoogd doel	Vastgesteld actieplan Biodiversiteit wat vertaalt kan worden naar gemeentelijk beleid
Wie verantwoordelijk	Provincie
Budget (x 1000)	0
Termijn (start – afronding)	2022

Projectomschrijving:

De provincie is bezig met het opstellen van een actieplan Biodiversiteit. Wij participeren hierin en zullen het stuk vertalen naar onze eigen plannen. Belangrijk is om hierin een verbinding te maken met klimaat adaptatie.

Focuspunt : Vergroenen van de stad

4.6. Verkenning boer-boer dialoog voor bermen inzet bloemrijk grasland	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Voedsel, vergroenen van de stad
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	Wet natuurbescherming
Beleid	
Communicatie	
Rol	Stimuleren
Partners intern	Natuurbeleid
Partners extern	PFL, WUR, Lelystadse Boer, LA
Monitoring	
Startwaarde	0
Beoogd doel	Voorbeeldprojecten bijvoorbeeld op Lelystad Airport
Wie verantwoordelijk	Provincie
Budget (x 1000)	0
Termijn (start – afronding)	2021-2022

Projectomschrijving:

Toename biodiversiteit in de rafelranden van de stad. Verbinding tussen veeteelt en akkerbouwer door samenwerking en wat kan de WUR daar voor betekenen.

Speerpunt 4: Fysieke leefomgeving

Focuspunt : Vergroenen van de stad

4.7. Onderzoek naar haalbaarheid oprichten kenniscentrum Stad & Natuur Lelystad	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Vergroenen van de stad, Participatie, Kennis
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	-
Beleid	LNL
Communicatie	
Rol	Stimuleren
Partners intern	Onderwijs, (Vrijetijds)Economie, Jeugd & Gezondheid
Partners extern	WUR, Naturalis, UVA, IVN, Stad & Natuur Almere
Monitoring	
Startwaarde	0
Beoogd doel	Een fysiek kenniscentrum waarin een op te richten stichting Stad & Natuur Lelystad, waar zowel inwoners als toeristen de (nieuwe) natuur en de ontwikkeling daarvan kunnen beleven en onderzoeken; zowel de robuuste natuur als de urbane natuur van de stad en landbouw
Wie verantwoordelijk	Ambtelijk opdrachtgever
Budget (x 1000)	40
Termijn (start – afronding)	2021 – 2024

Projectomschrijving:

Almere heeft een stadslandgoed met Stichting Stad & Natuur Almere. In Lelystad ontbreekt een dergelijke stichting terwijl wij worden omgeven door groen. Er zijn veel vrijwilligers, stichtingen en verenigingen die initiatieven verzorgen maar er ontbreekt een overkoepelende organisatie die hierop regie heeft om zo écht stad en natuur te kunnen verbinden voor bijvoorbeeld onderwijs en zorg. Daarnaast is en wordt in Lelystad zeer veel kennis opgedaan over nieuwe ecosystemen, zowel op het gebied van (biologische) landbouw als op het gebied van niet mensgerichte systemen. Ook dit kan hierin een plaats krijgen.

Focuspunt : Vergroenen van de stad

4.8. Onderzoek naar vergroten van areaal biodiverse landbouw	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Gezond lokaal voedsel Vergroenen van de stad
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	Wet Natuurbescherming
Beleid	Koersdocument, LNL, Omgevingsvisie
Communicatie	
Rol	Regisseren
Partners intern	Economie, DZH
Partners extern	Lelystadse Boer, Flevolands Agrarisch Collectief, Farm 2 Fork
Monitoring	
Startwaarde	0
Beoogd doel	Pilot projecten
Wie verantwoordelijk	
Budget (x 1000)	2.5
Termijn (start - afronding)	2021-2024

Projectomschrijving:

Onderzoek naar mogelijkheden voor biodiverse landbouw door bijvoorbeeld strokenteelt. Natuurinclusieve landbouw & Landbouw inclusieve natuur. Mogelijkheden laten zien.

Focuspunt : Vergroenen van de stad

4.9. Aanbieden kennis over natuur aan inwoners	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Vergroenen van de stad, Kennis, Participatie
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	Wet Natuurbescherming
Beleid	LNL
Communicatie	Eigen site Waarneming.nl, Factsheets, Infografics, Excursies Citizen science
Rol	Stimuleren
Partners intern	Communicatie, BOR
Partners extern	evoscope, Fawaka, IVN, KNNV
Monitoring	
Startwaarde	0
Beoogd doel	X inwoners hebben meer kennis over natuur in de stad en x personen zijn actief in het waarnemen van soorten in de stad
Wie verantwoordelijk	KNNV?
Budget (x 1000)	10
Termijn (start - afronding)	2021-2024

Projectomschrijving:

Natuurkennis; kennis over je eigen leefomgeving is belangrijk om ook tot behouden/beschermen te komen. Ecologie, de samenhang tussen levende wezens en hun omgeving, zegt veel mensen niets. Betrekt inwoners, volwassenen, jongeren en jeugd, bij stadsnatuur.

Focuspunt : Vergroenen van de stad

4.10. Milieuvriendelijk beheer	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Vergroenen van de stad
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	Wet natuurbescherming
Beleid	LNL, Koersdocument
Communicatie	Cursus maken voor de buitendienst en groenaannemers Factsheets
Rol	Regisseren
Partners intern	BOR, stedenbouw en landschap
Partners extern	Schlepers oid, Groenaannemers
Monitoring	Monitoringplan 'Meten is Weten'
Startwaarde	0
Beoogd doel	Handhaven beleid en scherper toezicht op uitvoering door derden.
Wie verantwoordelijk	BOR
Budget (x 1000)	0
Termijn (start-afronding)	2021-2024

Projectomschrijving:

Er is verbetering mogelijk op ons maaibeleid en toezicht op handhaving van contractafspraken. Ook is er ruimte voor optimalisatie als het gaat om het planten van de juiste soort op de juiste plek alsmede beheer en onderhoud. Verbetering en optimalisatie vergroot de beleefbaarheid en kwaliteit van het groen in de stad en biedt kansen voor toename van biodiversiteit in het openbaar groen.

Speerpunt 4: Fysieke leefomgeving

Focuspunt : Vergroenen van de stad

4.11. Toename van Groene Schoolpleinen	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Vergroenen van de stad
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	Klimaat adaptatie
Beleid	Link met groene daken op school en renovatie/nieuw-bouw van scholen. Ook link met gezondheidsbeleid.
Communicatie	College & Raad, Stichting Basis Onderwijs
Rol	Stimuleren
Partners intern	Onderwijs & Gezondheid
Partners extern	Bestuur basisscholen
Monitoring	
Startwaarde	
Beoogd doel	50% van de lagere scholen heeft meegedaan aan groene schoolpleinen in 2025.
Wie verantwoordelijk	Scholen
Budget (x 1000)	25
Termijn (start – afronding)	2021-2024

Projectomschrijving:

Schoolpleinen zijn veelal verhard. Samen met de donkere grote daken zorgt dit voor hitte eilanden. Dit komt niet ten goede aan het leren. Schoolpleinen zijn juist kans om meer te doen met groen, schooltuintjes terug te brengen, koppeling met onderwijs

Focuspunt : Vergroenen van de stad

4.12. Samenwerking met Stichting Steenbreek	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Kadernota, raadsprogramma & motie
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	
Beleid	Omgevingsvisie, DPRA,
Communicatie	Info campagne
Rol	Stimuleren
Partners intern	BOR
Partners extern	Stichting Steenbreek, Groei & Bloei, Bijenvereniging, IVN, KAF
Monitoring	
Startwaarde	Huidig percentage verstening
Beoogd doel	Vermindering verstening tuinen van bewoners, toename vergroende tuinen
Wie verantwoordelijk	DZH
Budget (x 1000)	5
Termijn (start – afronding)	2021-2022

Projectomschrijving:

Lelystad kent een vrij hoog percentage verstening van tuinen. We zijn lid van Stichting Steenbreek en zien kansen om onze samenwerking te intensiveren om zo inwoners te stimuleren ‘een steentje’ bij te dragen aan klimaat adaptatie en vergroten van biodiversiteit in de directe leefomgeving.

Focuspunt: interne verankering van duurzaamheidsbeleid

Opstellen wegingskader, monitoring & toetsing duurzaamheid	
Draagt bij aan doelstelling(en) VB Kadernota	**Kadernota**
Draagt bij aan wettelijke doelstelling(en)	**Klimaatwet**
Beleid	**LNL, Koersdocument, Raadsprogramma**
Communicatie	**Rapportage**
Rol F, R, S	**Regisseren**
I of R	**R**
Partners intern	**BOR, Team Ruimte, Projectmanagement en Ingenieursbureau, Stedenbouw & Landschap**
Partners extern	**Adviesbureau**
Monitoring	**Eind 2023 moet een afwegingskader en criteria voor weging aanwezig zijn.**
Startwaarde	**Niet aanwezig**
Beoogd doel	**In de periode tot 2023 wordt een wegingskader ontwikkeld, getest en geïmplementeerd bij de ontwikkeling, planologie, beheer en onderhoud van de stad. In de periode tot 2023 is een testfase uitgevoerd. Eind 2023 maakt de gemeente gebruik van een systeem om duurzaamheidsambities af te wegen (op het gebied van o.a. klimaat, energie en CE) in planvorming, projecten, gebiedsontwikkeling en BOR.**
Wie verantwoordelijk	**Externe partij, directeur S&O**
Budget (x1000)	**Circa 40 (eenmalig)**
Termijn (start - afronding)	**2021-2024**

Projectomschrijving:

Gemeente Lelystad heeft nog geen (af)wegingskader voor wat betreft duurzaamheid in de ontwikkeling, planologie en het beheer en onderhoud van de stad. Dit terwijl er wel grote ambities zijn op dit vlak maar er ook praktische afwegingen gemaakt moeten worden. Door het ontbreken van een kader is er geen onderbouwing waarom bijvoorbeeld het aspect kosten of materiaalkeuze boven, klimaatadaptieve maatregelen of circulariteit van een product gaat. Met de implementatie van een wegingskader in de diverse afdelingen binnen de gemeente is het mogelijk ambitie en praktijk naast elkaar te zetten en kunnen afwegingen gemotiveerd en onderbouwd worden. Dit wegingskader dient onderdeel van bestaande processen te worden zodat we ook monitoring kunnen toepassen en jaarlijks kunnen rapporteren over de resultaten. In het verleden zijn al verkennende gesprekken gevoerd met o.a. CO2 Prestatieladder en Stimular welke methodieken en instrumenten hebben om ons hierin te kunnen voorzien. Dit zal worden voortgezet leidend tot een keuze.

.

Monitoren & optimaliseren installaties gemeentelijk vastgoed	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Verkleinen gemeentelijke voetafdruk.
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	RES
Beleid	
Communicatie	Intranet en persbericht
Rol	Regisseren
Partners intern	Vastgoed & Beheer
Partners extern	
Monitoring	
Startwaarde	
Beoogd doel	Inzicht krijgen in de besparings-mogelijkheden van de gemeentelijke gebouwen. Met als beoogt effect bewustwording bij gebruikers. 15 procent energiebesparing op laaghangend fruit, 10 – 40 % energiesparing met energiebesparende investeringen met terugverdientijd < 10 jaar.
Wie verantwoordelijk	Vastgoed & Beheer
Budget (x 1000)	20
Termijn (start - afronding)	2021-2025

Projectomschrijving:

De gemeentelijke organisatie heeft een voorbeeldfunctie wat betreft de duurzaamheidambities. Daarom is het belangrijk ook te kijken naar ons eigen gebouw en ons gemeentelijk vastgoed. Laaghangend fruit wordt als eerste beet gepakt. Er wordt verkend of het mogelijk is zonnepanelen te plaatsen en hoe deze gebouwen aardgasvrij kunnen worden verwarmd.

Jaarlijkse collegiale gesprekscyclus over de voortgang van de onderdelen van het uitvoeringsprogramma in de verschillende portefeuilles	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Kadernota
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	
Beleid	EZ, Wonen, Jeugd & Gezondheid, BOR
Communicatie	
Rol	Faciliteren
Partners intern	Wonen, EZ, Jeugd & Gezondheid
Partners extern	-
Monitoring	
Startwaarde	
Beoogd doel	College breed draagvlak voor en kennis over voortgang gemeentelijke en landelijke duurzaamheidsdoelen
Wie verantwoordelijk	Duurzaamheidregisseurs
Budget (x 1000)	-
Termijn (start - afronding)	2021-2024

Projectomschrijving:

De wethouder Duurzaamheid heeft ook een rol als coördinerend portefeuillehouder Duurzaamheid. Daarom houdt hij/zij jaarlijks gesprekken met de andere college leden over de voortgang op duurzaamheidsdoelstellingen binnen de overige portefeuilles. Gedurende het jaar worden alle college leden via de coördinerend wethouder Duurzaamheid en de betrokken ambtenaren op de hoogte gehouden van de meest recente ontwikkelingen, Green Deals, (het opstellen en ondertekenen van) MRA convenanten, VNG en wettelijke taken. Waar nodig en mogelijk nemen alle college leden een trekkersrol binnen dit soort gremia.

Oriëntatie collectieve aanpak bedrijfsafval	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Verkleinen gemeentelijke voetprint
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	Scheiden restafval
Beleid	Inkoop
Communicatie	Interne campagne, College
Rol	Stimuleren
Partners intern	Inkoop & communicatie
Partners extern	Afvalinzamelaars
Monitoring	
Startwaarde	
Beoogd doel	Scheiden en verminderen restafval, gedragsverandering medewerkers
Wie verantwoordelijk	Inkoop
Budget (x 1000)	10
Termijn (start – afronding)	2021-2022

Projectomschrijving:

Het is zowel vanuit kosten als ook duurzaamheidsoogpunt interessant om te kiezen voor een collectieve aanpak samen met andere bedrijven en/of organisaties. Een goed voorbeeld hiervan is bedrijfsafval. In dit traject kunnen we door het scheiden van restafval, ook GFE en papier gescheiden inzamelen. Dit biedt ook kansen om de koffiebekers CO2 neutraal af te nemen en koffiedik apart in te zamelen.

Uitvoeren 2 pilottrajecten circulaire inkoop	
Draagt bij aan doelstellingen VB en Kadernota	Voorbeeld functie
Draagt bij aan wettelijke doelstellingen	MRA Circulair
Beleid	
Communicatie	
Rol	Stimuleren
Partners intern	Inkoop
Partners extern	MRA, Pianoo
Monitoring	
Startwaarde	
Beoogd doel	Meer kennis over toepassing circulaire inkoop en meer circulaire inkoop- en aanbestedingstrajecten. Groter aandeel circulaire inkoop ter bevordering van de circulaire economie
Wie verantwoordelijk	Inkoop
Budget (x 1000)	3
Termijn (start – afronding)	2021-2023

Projectomschrijving:

Met een jaarlijkse inkoopspend van 60 miljard euro (waarvan 50 miljard uitgegeven door lokale overheden) heeft de Nederlandse overheid een krachtig instrument in handen om de transitie naar een circulaire economie aan te moedigen. De afgelopen twee jaar heeft een groep koplopende overheden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Amersfoort, Wageningen, Venlo, Provincie Utrecht, Noord-Brabant, Zuid Holland, Waternet, Rijksoverheid) samen met zo'n 30 private partijen in de Green Deal Circulair Inkopen de eerste ervaringen opgedaan met circulair inkopen. PIANOo, het expertise centrum voor inkoop gaat met het ministerie van I&M een ontwikkelingsprogramma voor Circulaire inkoop ontwerpen. Wij sluiten hierbij aan. Om ervaring op te doen met circulaire inkoop worden 2 pilottrajecten circulaire inkoop uitgevoerd. De opgedane kennis wordt betrokken bij de integratie van circulair inkopen in het inkoopbeleid.